

N:o 26 A G O N

AGON

POHJOINEN FILOSOFIYHDISTYS RY
NORDLIGA FILOSOFISÄLLSKAPET RF
NORTHERN PHILOSOPHERS

2/2010
9. VSK.
2.6.2010

*Onko Lapin yliopisto vaarassa?
Mielenilmaus supistuksia vastaan*

Päätoimittaja
Niilo Nikkonen
Toimituksen osoite:
Kittiläntie 4690
97310 PATOKOSKI

AGON 26 toimituskunta:
Niilo Nikkonen
Sam Krause
Rainer Salosensaari
Taitto:
Niilo Nikkonen
Kuvat:
NN-arkisto, ellei toisin mainita
Kirjankannet kustantajilta
AGON numero 26
9. vuosikerta
Ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Kustantaja:
AGON Pohjoinen filosofi-
yhdistys ry.
copyright AGON ja kirjoittajat
Paino:
Lapin yliopistopaino
ROVANIEMI

AGON Pohjoinen filosofi-yhdistys
Lapin yliopisto
PL 122
ROVANIEMI
Puheenjohtaja:
Sam Krause
skrause@ulapland.fi
Sihteeri / Rahastonhoitaja:
Rainer Salosensaari
rainer.salosensaari@ulapland.fi

AGON on saanut alkunsa
vuonna 2001 Lapin yliopistossa
filosofiaa opiskeleiden viisauden
rakastajien yhteenliittymänä.
AGONin tarkoitus on edistää
filosofian harrastusta pohjoisessa
ja saada filosofia tutkintoaineeksi
Lapin yliopistossa.

<http://www.ulapland.fi/agon>

JÄSENMAKSUT 2010
Jäsenmaksu 15,- euroa
Opiskelijat, työttömät ja muut
vähävaraiset 10,- euroa
Kannatusjäsenyys 15,- euroa
Postitusmaksu 5,- euroa
Vuosikerta yhteisöille 30,- euroa

AGON Pohjoinen filosofi-yhdistys
Pohjolan Osuuspankki (POP)
564050-23533
Ulkomailta maksettaessa:
F10756405020003533

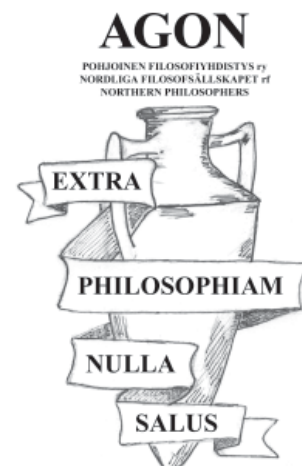
Jäsenhakemuksen voi jättää pu-
heenjohtajalle sähköpostilla.
agon@ulapland.fi

Osoitteenmuutokset sihteerille.

N:o 26 sisällysluettelo

Pääkirjoitus	Niilo Nikkonen	3
Kirjaesittelyjä	Niilo Nikkonen	3
Suuret visiot, pienet peräsimet	Zoon Politikon	4
HÄVIÄÄKÖ LAPIN YLIOPISTO YLIOPISTONA?	Seppo I Sotasaari	5
Turistipurkaus – get your ash here	Pia-Krista Rimppi	6
Matti Juntunen - Hämeenportin filosofi par excellence1	Timo Toivonen	8
Leikkauksia ja karsintaa	Niilo Nikkonen	14
Kulttuurihistorian ja filosofian syventäviä opintoja ei saa lakkauttaa	Paavo Kässä	18
Pohdintoja eräästä filosofisesta keskustelusta	Kati Kanto	20
Relaismista realismiin	Kati Kanto	21
Meänmaan filosofii (1)	Bengt Pohjanen	22
Kolumnaattori	Juha Ruusuvuori	23
Reetorin kuulustelu	Tentissä Salla-Mari Uurtamo	24
Kirjaesittelyjä	Niilo Nikkonen	24

AGON TOIVOTTAA HYVÄÄ KESÄÄ LUKIJOILLEEN!

Filosofista letkajenkkää Lapissa

Filosofian opiskelumahdollisuudet kaventuvat Lapin yliopistossa. Vallassa olevan trendin mukaan pitää jäntevöittää ja pyrkiä kustannustehokkuuteen. Kaiken tieteen perusta, filosofia, jouuu mukaan säästötalkoihin. Olemme siis yhteisöllisesti kantamassa vastuutamme yhteisten varojen riittävydestä.

Olemme yhdistyksenä tehneet työtä filosofian vuoksi vuodesta 2001 ja yhdistyksemme jäsenet sitä ennen vuosituhatien vaihteen yli kehittäneet filosofian opintoja uhraten henkisiä resursseja kyselemättä maksajaa työlle. Pitkällisen uurastuksen jälkeen saavutettiin syventävät opinnot ja sivulaudaturin mahdollisuus Lapin yliopistossa. Alkuna on ollut Kesäyliopiston approbatur ja siitä eteenpäin avoimen yliopiston kanssa yhteistyötä tehden. Välillä oli jo Jyväskylän yliopiston vaatimusten mukaiset syventävätkin ohjelmassa. Menetelmätieteiden laitoksen alaisena otettiin hyppy taakse päin ja saatiin aineopinnot Oulun yliopiston mukaan. Viimein hypättiin taas askel eteen ja saatiin syventävät opinnot. Nyt on taas vuorossa hyppy taakse. Tämä on filosofian letkajenkkää. Ensin hyppy eteen, sitten hyppy taakse, sitten kolme hyppyä eteen aina väliin sivupotkut muistaen ja jälleen hypätään hyppy taakse päin. AGON ei jätä asiaansa tähän, vaan jatkaa sinnikkäästi kohti perustamisensa yhtä tärkeintä tarkoitusta - kohti filosofian pääainestatusta. Kun seuraava hyppy eteen on vuorossa, niin sitten rymistetäänkin kunnolla.

Pitääkö filosofian jalkautua Lordin aukiolle esittämään ihmisille piinallisia kysymyksiä?

Filosofia, kuten monet muutkin humanistiset oppiaineet, on varsin edullista opetusta. Ei tarvita kalliita tiloja, vain ajattelua. **Timo Toivosen** muisteluissa **Matti Juntusen** elämästä huomaamme kapakoitten olevan hyvähyötyistä maaperää filosofeille.

Kuva: Lena Salmi

Kun filosofilta kysytään, mitä hyötyä filosofiasta on? Filosofi kysyy, mitä on hyöty? Hyödyllisyys on koko säästämishöpinän ja muun potaskan perusselitys, mutta kukaan ei viitsi pysähtyä kysymään mitä se on ja miksi pitäisi hakea aina taloudellista hyötyä.

KIRJAESITTELYJÄ

Niilo Nikkonen

Moisio Olli-Pekka & Suoranta Juha (toim.)
Kriittisen pedagogiikan kysymyksiä 3

Tampereen yliopiston kasvatustieteiden laitos,
 Paulo Freire Research Center-Finland <http://paulofreirefinland.org> , 2009, 187 s.
 pdf ISBN: 978-951-44-7900-7
 painettu ISBN: 978-951-44-7899-4

Kriittisen pedagogiikan periaatteet näkyvät jo teostiedoissa, sillä copyrightin sijaan lukee copyleft. Tiedon vapaa saaminen on perusteeksi tasa-arvon tiellä. Kirja on myös taitettu ilmaisella ohjelmistolla openoffice.org. Lähtökohdat ja tavoitteet ovat selvät ja mitäpä Suomessa on saatu aikaan?

Teoksen kahdeksan artikkelia valottavat kriittisen pedagogiikan soveltamismahdollisuuksia nykyisen yhteiskunnan vaatimusten mukaisesti monikulttuurisuudesta uhkien tunnistamiseen. Pianonsoiton opiskelusta yhteisöllisen median ja tietoverkkojen mahdollisuuksiin. Artikkeleista nousee esiin muutos ainekohtaisesta opetuksesta kokonaisvaltaiseen oppimiseen.

Artikkeleita on mielenkiintoista lukea saman aikaisesti *Tutki, kehitä, kokeile* -teoksen kanssa, sillä sama henki on johtanut myös Hämeenlinnan normaalikoulun opettajia.

Laine Tuula & Tammi Tuomo (toim.)
Tutki, kehitä, kokeile

Tay. Hämeenlinnan normaalikoulun julkaisuja nro 10
 Tampereen yliopiston laitosten julkaisut, 2010, 181 s.
 ISBN: 978-951-44-8005-8

Hämeenlinnan normaalikoulun olosuhteet ovat peräti kadehdittavat! Käytettävissä on monipuolisesti muunneltavat luokkahuoneet ja erinomaiset opetusvälineet ja ennen kaikkea, asialleen omistautuneet opettajat ja opettajiksi opiskelijat. Miten hienoa on lukea opettajien kokeiluista käyttää toisen oppiaineen metodeja toisen hyväksi! Eräänlaista crossoweria matematiikan ja äidinkielen välillä; kuvataiteiden ja kirjallisuuden symbioosina. Pyrkimyksenä on kokonaisvaltainen oppiminen ja innostaminen oma toimimiseen tiedon keräämiseen. Artikkeleissa tulee myös esille kanssaoppijuuden ja ryhmätoiminnan parhaat puolet.

Suosittelen lämpimästi *Tutki, kehitä, kokeile* -kirjaa jokaiselle kasvatustieteitten harjoittajalle. Opettajaksi suuntaavalle aivan ehdoton opas kasvattamaan tasaa-arvoiseen suhtautumiseen oppijoita kohtaan. Kirjaa voi helposti soveltaa myös aikuiskasvatukseen tarpeisiin.

SUURET VISIOT, PIENET PERÄSIMET

Zoon Politikon

Opetus ja kulttuuriministeriön visioita tarkastellessa filosofi hämmästy. Tulee mieleen eräs kieliopin esimerkkilause: Katsohan, kuinka laivat, vaikka niin tuimain tuulten tuivertamat, ohjataan niin pienen peräsimin!”

Hyvä ministerimme otsikoi visionsa **“Korkeakoulujen rakenteellinen kehittämisen keskeiset linjaukset”** Otsikon muotoilu on todellakin opetusministerimme käsialaa. http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2010/05/rakenteellinen/Virkkunen_rakeseminaari_18052010.pdf

Henna Virkkunen kirjaa tavoitteina mm. koulutuksen ja tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden vahvistamisen, alueellisesti vahvemman korkeakouluverkon, huippututkimuksen, parempia edellytyksiä kansainväliseen menestymiseen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisen.

Kaunista se oli niin, mutta kaunista valhetta vainen... (Emma valssi) Tavoitteena on yliopistojen vähentäminen enintään viiteentoista vuoteen 2020 mennessä. Kriteerinä on vähintään 3000 kokopäiväopiskelijan määrä. Lapin yliopisto mainitaan yhtenä rajatapauksena. Tutkintojen läpäisyastetta halutaan nostettavaksi tarkasteltaessa seitsemän vuoden maksimiaikaa opintojen aloittamisesta. Sinänsä helppo asia hoitaa joko vähentämällä opiskelijoiden määrää tai alentamalla tutkintovaatimuksia. Bumaagassa todetaan Suomessa olevan 20-29-vuotiaista koulutuksessa 43%, muualla OECDmaissa 25%. Pitäisikö meidän heikentää koulutusta vain sen vuoksi, että muualla on alempi taso - eikö samalla logiikalla voitaisi poistaa yleinen oppivelvollisuus ja lakkauttaa peruskoulu? Kylläpä tulisikin säästöjä!

Seuraavaksi esitellään aloituspaikkojen suhde tarpeeseen. Tosin tässä hyvän ministerimme visiossa ei tietenkään ole mitään perusteluja. Kulttuuri, kielet ja historia ovat mm. näitä yltärintapainkoja, kun taas juristeja ja hoitotyöntekijöitä kaivattaisiin lisää. Ukaasi toteaa myös, että “Tarvetta koota koulutusta ja tutkimusta erityisesti tekniikan, luonnontieteiden, yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden aloilla”.

Seuraavaksi luetellaan heikoimman läpäisyn alat seitsemän vuoden periodilla. Ja kas kummaa, filosofit ovat toiseksi heikointa rupusakkia vain 32% läpäisyllä vaaditussa ajassa. Informaatioteknologian kohdalla on kaksi nimikettä, joista toinen 26% ja toinen 33%. IT ala on tyypillisesti napannut opiskelijat työelämään ennen valmistumista, joten ainakaan työurien lyhenemisestä ei ole pelkoa.

Tutkimuksen huippuyksiköt ovat huippupoliitikoille tärkeitä, siis pä otsikoidaan: “Tutkimuksen huippuyksiköt keskittyvät muutamaa yliopistoon” ja alakohta: “– 4 tiedeyliopistolla ei ole vuosina 1995 –2013 yhtään tutkimuksen huippuyksikköä” Lapin yliopisto kuuluu tähän neljän joukkoon. Matemaattisesti tarkasteltuna meillä on kuusi toista yliopistoa, josta vähennetään neljä syntistä juntti yliopistoa ja saamme tulokseksi kaksitoista = muutama.

Virkkusen PowerPointistä lopuksi kukkanen:

“Periaatteet jatkotyölle...”

- Alueellista innovaatiotoimintaa vahvistetaan korkeakoulujen profiloitumisella ja painoalojen vahvistamisella sekä muodostamalla alueellisia osaamiskeskittymiä, jossa innovaatiojärjestelmän eri toimijat ovat yhteisissä toimintaympäristöissä.

- Sektoritutkimuksen koko tutkimuskapasiteettia hyödynnetään nykyistä tehokkaammin.

- Korkeakoulujen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmät tukevat uusia korkeakoulurakenteita sekä laadun ja vaikuttavuuden vahvistamista korkeakouluissa.”

Korkeasta ministeriöstämme tuotostuu ja vastuullisesti tulostuu myös Korkeakoulu- ja tiedeyksikön johtajan Anita Lehiköisen tilannekatsaus. Sisältö on sama kuin ministerin ukaasissa vain tiivistetyssä muodossa ja pahemmalla jargonilla. Lehiköisen läpyskä lienee ollut pohjana Virkkusen visioskenaariolle.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2010/05/rakenteellinen/Lehikoinen_rakeseminaari_18052010.pdf

Tarpeettomille filosofeille ja kielitieteilijöille olisi käyttöä hyvän ministeriömme palveluksessa.

Kuva: Salla-Mari Uurtamo

HÄVIÄÄKÖ LAPIN YLIOPISTO YLIOPISTONA? SULAUTETAANKO LAPIN YLIOPISTO LAPIN AMMATTIKORKEAKOULUUN?

Seppo I Sotasaari

KANNUS mielipidepalsta

kr. myöps kannus, paarma

Silloinen Lapin yliopiston rehtori professori Esko Riepula 28.2.2006 pitämässään yliopiston vuosijuhlan avauspuheessa lausui mm. seuraavaa:

“Viimeiseksi jäävässä avajaispuheessani syksyllä totesin, että kun kaksi vuosikymmentä sitten saatoimme iloita yliopistomme toiminnan vakiintumisesta ja kehitymisestä, emme tänään voi olla varmoja edes kymmenkertaistuneiden tunnuslukujen riittävydestä yliopiston itsenäisen toiminnan jatkuvuutta ajatellen. Merkit olivat jo tuolloin luettavissa: yhteiskunnan eliitti oli alkanut suhtautua alueelliseen yliopistotoimintaan siinä määrin karsaasti, että oli vain ajan kysymys milloin se saavuttaa poliittisen eliitin ajatustensa toteuttajaksi. Samaan aikaan kun yliopistoja on huudettu apuun vaivaan kuin vaivaan, eliitin mielestä niitä on liikaa ja niiden toiminnan hyödyllisyyttä arvioidaan vain ns. Shanghain listan pohjalta.

Nyt tämä Elinkeinoelämän keskusliiton ja sitä lähellä olevien tahojen sekä kauppa- ja teollisuusministeriön ja valtiovarainministeriön muutamien virkamiesten puheista alkunsa saanut teema “yliopistoja on liikaa ja niitä pitää lakkauttaa ja yhdistää” on sitten saavuttanut jo opetusministeriön virkamieskunnan. Esittämällä yliopistoja yhdistettäväksi ja kylttejä vähennettäväksi he ovat menneet mukaan mielikuvapolitiikointiin, jolla asiat saadaan näyttämään toisilta kuin ne todellisuudessa ovat. Jokaiselle asioita tuntevalle on selvää, että pelkistä fuusioista saadaan vain epäonnistuneita ratkaisuja, jotka toimivat aivan toiseen suuntaan kuin annetaan ymmärtää. Perimmäisenä tavoitteena näissä on toimintojen alasajo ja - esimerkiksi Lapin yliopiston osalta - niiden siirtäminen pois Rovaniemeltä. Vain tätä kautta perusteeksi heitetyt kustannussäästöt voidaan saavuttaa. Sen kaltainen “toimintojen yhdistäminen ja yhteinen hallinto”, jota virkamiespaperissa esitetään, lisäisi vain kustannuksia, jotka olisivat poissa yliopistojen varsinaisesta toiminnasta. Syy, minkä takia reagoin voimakkaasti näitä opetusministeriön virkamiessuunnitelmia vastaan, oli toisaalta usean vuosikymmenen työn tuottaman perinnön turvaaminen tukemaan myös jatkossa Lapin kehitystä, toisaalta taas se tapa, jolla asiaa valtionhallinnossa käsiteltiin.”

Kuulin torstaina 6.5.2010 Lapin maakuntakirjastossa huolestuttavan uutisen, että Lapin yliopistossa filosofian opetuksesta poistetaan syventävien opintojen (sivulaudaturin) mahdollisuus. Pohjoinen filosofiyhdistys - AGON ry:n tavoite on, että Lapin yliopistossa filosofia saisi pääainestatuksen. Tämä tavoite nyt siirtyy kauemmas.

Kävin maanantaina 10.5.2010 Lapin yliopistossa. Tällöin sain kuulla, että rahapulan vuoksi yliopiston määräaikaississa työsuhteita ei jatketa tulevan kesän ja syksyn aikana. Lisäksi epäillään, että Lapin yliopistossakin toteutetaan Helsingin yliopiston aie periä opiskelijoilta maksu niistä kursseista (muka ylimääräiset kurssit), jotka eivät sisälly tutkintovaatimukseen. Pääsyyinä rahapulaan on hallituksen “käenpojan”, väkisin runnotun Aalto yliopiston, muilta yliopistoilta viemät rahat. Nykyinen hallitus aikoo sitoa tulevienkin hallitusten toimintaratat siten, että yliopistojen alasajo jatkuu. Vielä kuulin, että Lapin yliopiston yhteisölehti Kide suunnitellaan siirrettäväksi Lapin korkeakoulukonsernin äänenkannattajaksi.

Lapin yliopistossa on aloitettu työhyvinvointi-toiminta. Yritetäänkö sillä pehmentää kasvavaa pelkoa, oman työpäikan menettämispelkoa, mikä on luonnollisestikin lisääntynyt irtisanomisten johdosta?

Vain yksi Lapin kansanedustajista, Esko-Juhani Tennilä, kantaa huolta Lapin yliopiston, ja muidenkin yliopistojen alasajosta. Muille tämä tilanne on yhdentekevä? Ketähän ne muut kansanedustajat oikein edustavat? Ilmeisesti vaalirahoittajiaan, kuten viime aikoina on tullut esille Rovaniemellä ja valtakunnallisestikin. Kumartavat rahoittajiaan ja samalla pyllistävät kansalle, äänestäjilleen. Suomelta poistetaan viimeisetkin sivistysvaltion rippeet, kuten yliopistot yliopistoina. Viedään yliopistojen opiskelijoilta opiskeluvapaus ja yliopistoissa toimivilta tutkijoilta tieteenharjoittamisen vapaus. Näin yliopistot muuttuvat ammattikorkeakouluiksi.

Johtavat poliitikot ja virkamiehet noudattavat vain rahan, elinkeinoelämän, vaatimuksia ja unohtavat ihmiset. Elinkeinoelämähän vaatii vain, myös yliopistoilta, ihmisten kouluttamista nöyriksi ja ahkeriksi työntekijöiksi, jotka eivät ajattele. Ajatteleva ihminen on aina koettu vaaralliseksi valtaeliitin kannalta, koska he kyseenalaistamalla valtaeliitin toimet vaarantaen heidän oikeutensa muihin nähden.

AGON -lehti nro 10 15.3.2006 on ennustettu se, mikä nyt on nähtävissä. Viime vuonna yliopistoissa osoitettiin mieltä valtiovallan yliopistojen kurjistumistoimia vastaan. Hallitus on mm. kansanedustajien tuella toteuttanut sivistysvaltion alasajoa. Asiasta pitäisi nostaa suuri äläkkä. Miten sen nostat, kun media tukee elinkeinoelämää, kumartaa rahalle? Edellä oleva johtaa siihen, eikä tarvitse olla kummoinenkaan ennustajaeukko, että Lapin yliopisto häviää yliopistona ja sulautetaan joko Rovaniemen ammattikorkeakouluun tai yhdistettyyn Kemi-Tornion - ja Rovaniemen ammattikorkeakouluun, niin Lapin yliopisto tarpeettomana kustannuseränä lopetetaan. Lopettamistoimet voi estää eduskunta, jos se sitä haluaa todellakin. Voidaanko luottaa meidän valitsemiimme kansanedustajiin, että he ovat ihmisten ja sivistysvaltion edustajia? Mielestäni ei, koska kansanedustajat ovat korruptoituneet kuten virkamieseliittikin.

Sanotaan, että sääli on sairautta, mutta minun käy sääliksi yliopiston, siis sivistysvaltion erään tärkeän tunnusmerkin, hävittäminen Lapista. Teko mitätöi mm. professori Esko Riepulaa ja kanslianeuvos Juhani Lillbergin elämäntyön. Hävityksen mukana Lapista häviää melkoinen sivistyneistö, yliopiston tutkijat ja opettajat. Onko tosiaankin tähän varaa?

TURISTIPURKAUS – GET YOUR ASH HERE

Teksti ja kuvat Pia-Krista Rimppi

Vanhan kalenterin mukainen ensimmäinen kesäpäivä saapui vihdoin, vaikka pysyimme vielä pakkasen puolella. Tosin vanha kansa kertoo, että on parempi, kun kesä ja talvi jäätyvät yhteen. Islantiin voisi olla tulossa kaunis kesä, jos ilmastonmuutos ei mene pilaamaan vanhoja merkkejä. Täällä oli poikkeuksellisen lämmin talvi, kuten myös Grönlannissa, plussaa tuli 1,6 astetta normaaliin keskilämpötilaan verrattuna.

Koko saari alkoi kyllä lämmetä jo kevätpäiväntasauksen aikoihin, kun ensimmäinen tulivuoren herääminen tapahtui. Onneksi purkaus alkoi kahden jäätikön välissä. Lentokielto kesti vain päivän ja todella nopeasti ymmärrettiin pienen purkauksen suoma hyöty saaren matkailulle. Lentomekaanikot yrittivät lakkoilla, mutta Althingi, tuo maailman vanhimmaksi väitetty demokratia, laati parissa tunnissa lain, jolla estää mekaanikkojen lakkoilu matkailusesongin aikana. Lentoliikenteen työntekijöiden mielenilmauksiin on mahdollisuus jälleen lokakuun lopulla. Purkaus Fimmvörduhalsilla nimettiin mediassa turistipurkaukseksi, sillä se eteni rauhallisesti ja pienellä voimalla. Ihmisiä kehoitettiin ulkomaita myöten katsomaan tulivuorta, kuitenkin korostettiin omalla vastuulla kulkemista. Monet matkailijat eivät kuitenkaan ole käyneet jäätikön reunalla keskellä talvea hyisen tuulen puhaltaessa, joten varustelutaso oli osalla kulkijoista heikonlaista. Pelastuslaitos hakikin muutamia farkuissa ja suklaapatukan voimalla patikoineita uteliaita pois alueelta. Valitettavasti kaksi ihmistä menehtyi, kun eksyivät eikä mukana ollut riittävästi vaateetusta, ruokaa eikä bensiniä. Hämmäntävää oli se, että menehtyneet olivat islantilaisia.

Suuri purkaus, joka alkoi Eyjafjöll-jäätikön alta, tuntui sitten jo Suomessa ja muualla maailmassa. Ihmiset muuttuivat täällä hyvin vakavan oloisiksi. Pelättiin tuhkan tuhoavan maanviljelyksen ja karjatalouden. Onneksi

Höyrypiippu Mývatnin geotermisellä alueella.

öskufall lensi enimmäkseen Eurooppaan eikä täällä saaren pohjoisosassa huomannut purkausta kuin uutisista. Tulivuori on taas vähän kiihtynyt, mutta varmaan rauhoittuu uudelleen ja suunnitelmat ottaa se matkailun hyötykäyttöön ovat jo alkaneet. Kyseessä on ainutlaatuinen tapahtuma, joka on pakko kokea, näin väitetään. Vaikuttaisi, että on pakko saada kuva minusta ja purkauksesta, tai ainakin jälkimmäisestä. Muuten ei ole nähnyt mitään, sillä tälle häviävät kaiken maailman matkaajien reissut. Mikä ihme saa ihmisen menemään niin lähelle valtavaa luonnonvoimaa, että on valmis jopa uhraamaan elämänsä. Onko oleminen joillekin niin tyhjää, että siihen saa merkitsevyyttä vain hankkimalla kokemuksen, joka olisi vain harvoilla. Euroopassa viikon kestänyt lentokielto paljasti myös sen, mihin hyvä elämä nykyään perustuu. Matkustamiseen ja lentämiseen tietenkin. Ne taas edellyttävät kunnon työpalkkaa ja normaalilomia.

Islantilaisille tulivuorenpurkaukset kuuluvat elämänkulkuun. On todennäköistä, että pitkään elävien saarelaiten elämässä tulee nähdä ainakin seitsemän purkausta. Uimahallin tuttavani Erla kertoi lähteneensä kuusitoistavuotiaana karkuun Vestmannsaarten purkausta ja ehtineensä ottaa vain lompakon mukaansa. Muis-teli, että sen ikäisenä tapahtuma oli ollut vain jännittävä lisä elämään. Traumoja ei ollut jäänyt. Erla totesi, että purkaukset ovat kuin Islannin sää: "You never know, it can be warm or it can be cold." Langesin niemellä purkaus on näkynyt ja kuulunut siinä, että kun normaalisti täältä ei lennä kuin yksi pienkone arkisin Akureyriin, niin lentoreittien muutokset ovat tuoneet pohjoiselle taivaalle uutta liikettä.

Muuttolintujen ohessa Islantiin ovat palanneet myös ulkomailla oleskelleet kaatuneiden pankkien entiset johtohahmot. Heidät on otettu kiinni jo lentokentältä. Althingin huhtikuun alussa julkaisema raportti talousromahduksen syistä melkein jäi purkaus uutisten alle, mutta väärinkäytökset ovat olleet niin suuria, että niitä ei voi ohittaa. Pidätetyt asuvat nyt saaren tarkimmin vartioidussa vankilassa, Litli Hraunissa eli Pikku Laavassa.

14.5.2010 Pia-Krista Rimppe, Thórshöfn, Islanti

Gigjökull ja laguuni, joka on nyt täyttynyt laavalla.

MATTI JUNTUNEN - HÄMEENPORTIN FILOSOFI PAR EXCELLENCE¹

Timo Toivonen

*Kapakan tuoli on hengen valtaistuvin**Sir Samuel Johnson (1709–1784)*

Kuva: www.tse.fi

Timo Toivonen
emeritusprofessori
Turun kauppakorkeakoulu

Vuoden 1963 elokuun lopulla Turussa Hämeenkadulla avattiin vanhan tulliportin paikalle 1. luokan anniskelu-oikeuksin varustettu ravintola nimeltään Hämeenportti. Hämeenporttia alettiin miltei alusta alkaen kutsua yksinkertaisesti Portiksi. Portin pöydillä olivat valkoiset pöytäliinat ja tuolit olivat mustaa keinoahkkaa. Pöydät kiersivät ravintolasalia, ja myös salin keskellä oli muutamia pöytiä. Ikku-noissa olivat valkoiset valoverhot. Peräseinällä oli kaksi jäljennöstä klassisista maalauksista. Ne olivat Cezannen *Pelurit* ja Brueghelin *Laiskurien maa*. Interiööri oli siis huokui tiettyä arvokkuutta. Heti alusta asti ehkäpä lähellä sijaisevien korkeakoulujen (Turun yliopisto, Åbo Akademi ja Turun kauppakorkeakoulu) ja yliopistollisen keskussairaalan vuoksi ravintolan asiakaskuntaan tuli vahva akateeminen painotus, jota täydensivät myös henkilöt Turun taiteilijapiireistä. Hämeenportti oli Turun keskeinen kulttuurikapakka aina jonnekin 1980-luvulle. Vanhan Hämeenportin paikalla on edelleen ruokapaikka, tosin nyt nimeltään Subway.

1960-luvun lopulla Portin yhdeksi keskeisimmistä kanta-asiakkaista ja samalla vaikuttajista tuli filosofian assistentti Matti Juntunen. Itse opin tuntemaan hänet paremmin filosofian proseminaari-istuntojen jälkeen syksyllä 1967, ja meistä tuli miltei heti hyvät ystävät. Tämä ystävystyminen oli sikälikin helppoa, että Matti oli myös klassikkoja kuten minäkin, eli hän oli käynyt ensin yhden luokan Turussa Klassillista lyseota, ja sitten upseeri-isänsä saatua kokenuksen Helsinkiin suorittanut oppikoulun loppuun Helsingin Normaalityölyseon klassisella linjalla. Matti aloitti opiskelut Turun yliopistossa 1963 pääaineinaan filosofia ja yleinen kirjallisuustiede. Filosofian professori oli tuohon aikaan Sven Krohn, ja yleisen kirjallisuustieteen professori oli Eino Krohn, joten Matin pääaineiden professorit olivat veljeksiä, ja kumpaakin Matti arvosti erittäin paljon. Matti valmistui maisteriksi jo 1967, ja lisensiaatti hänestä tuli 1970.

Matti aloitti säännöllisen Portissa käynnin ja osallistuvan toiminnan joskus 1968–1969 ollessaan jo valmis maisteri. Matti omaksui myös ajan marxilaiset aatteet ja liittyi Turun ASS:in (Akateeminen sosialistiseura). Aika aktiivisesti hän myös 1960–1970-lukujen taitteessa osallistui

ASS:in toimintaan. Esimerkiksi Turun ylioppilaslehden yhdistyspalstojen mukaan hän alusti useasti opintokerhossa marxilaisesta filosofiasta.

Sven Krohn jäi eläkkeelle 1970, ja hänen virkaansa tuli hoitamaan dosentti Lauri Routila, joka oli Svenin oppilas hänkin. Krohnin virasta käytiin kova kamppailu fenomenologis-hermeneuttista Krohnin filosofiaa edustavan Routilan ja analyttistä filosofiaa edustavan Jaakko Hintikan oppilaan Risto Hilpisen välillä. Matti oli keskeisiä hahmoja tuossa säälimättömässä taistelussa, mutta Hilpinen voitti ja aloitti professorina vuoden 1972 alusta. Tästä kamppailusta kerron tarkemmin muualla. Matti pyrki eroon assistentuuristaan niin pian kuin mahdollista ja Hilpinen Matista. Vuonna 1975 Matti pääsikin Jyväskylän yliopistoon Reijo Wileniuksen assistentiksi ja myös muutti Jyväskylän seudulle eli Säynätsaloon. Portissa käynti tuli luonnollisesti muuton jälkeen satunnaiseksi. Matti oli myös Valtion (nykyisen Suomen Akatemian) humanistisen toimikunnan jäsen 1974–1976. Matti kuoli 26.9.1979 vain 36-vuotiaana.

Mutta millainen mies oli Matti Juntunen? Arvi Auvinen luonnehtii Matin ulkoista olemusta näin:

Juntunen saattoi olla normaaleissa oloissa hidaspuheinen, jopa sönnkö, mutta luennolla tai kantapöydässään sanomisen virtuoosi, jonka ajatus lensi kuin sukkela lintu. Yllättävästi hän maisteli sanottavaansa, siteerasi milloin mitään ajattelijaa tai runoilijaa, leikitteli, hullutteli, kiepautti sormeaan niin kuin se olisi yrittänyt pyydystää ilmassa karkailevia sanoja. Ja monille mukana pysyminen aiheutti itseihailun: ”Haa minähän ymmärsin, lensin mukana tuon huiman lennon”.

Tuohon voisi vielä lisätä pari asiaa. Niin mukaansa tempaava kuin Matti oli esiintyessään ei hän ollut ollenkaan populistinen. Sivistyssanoja Matti käytti tuhlailevasti, ja tuo tämän jakson otsikossa oleva *par excellence* oli yksi Matin eniten käyttämiä sanontoja. Kerrankin kun Arvi Auvinen oli tekemässä Matista radiohaastattelua Portin alakerran kabinetissa (totta kai), ei ohjelmaa oltu saada ollenkaan purkkiin, koska Arvi vaati Matilta kansanomaista esitystä, johon Matti ei suostunut.

Oli myös silmiinpistävää, että Matin olemus oli erittäin ryhdikäs. Lienee perua kotikasvatuksesta. Matti oli asevelvollisuuden suorittamisen jälkeen toiminut laivaston aliluutnanttina vakinaisessa väessä. Niinpä hän suunnittelikin joskus puolitosissaan väittelevänsä komeassa laivaston juhlapuvussa, johon kuului valkoinen pusero. Ajan pasifistises-

sa ilmapiirissä tuollaiset ajatukset aiheuttivat joissakin nä-
rää.

Matin filosofoinnissa puhuttu sana oli keskeinen elementti. Lauri Mehtosen mukaan ”Juntunen katsoi, että keskustelulle ei ole loppua vaikka elämällä onkin. Vaikka keskustelu jatkui kuinka myöhään tahansa, hän oli aina kahdeksalta aamulla jatkamassa työtään. Se oli hänen mielestään filosofian ydin” (Uusi 12.4.1986). Saattoi olla, että Matti ei esimerkiksi kansainvälisessä kongressissa esittänyt mitään paperia, mutta silti hän saattoi olla kongressin näkyvimpiä hahmoja. Tästä voi kertoa useita esimerkkejä.

Pohjoismaisen kesäakatemian kongressissa Jyväskylässä elokuun alussa 1971 pääesiintyjäksi oli kutsuttu jugoslavialaisen praxis-ryhmän keskeinen vaikuttaja Mihailo Markovic. Praxis-ryhmä korosti niin sanottua humanistista marxismia, joka on liitetty tavallisesti nuoreen Marxiin. Humanistiselle marxismille on tyypillistä, että ei korosteta eikä oikein haluta etsiäkään yhteiskuntaelämän lainalaisuuksia, vaan siinä korostetaan ihmisten päämäärähakuisen toiminnan merkitystä, jotain sellaista, mikä ilmenee Marxin 11. Feuerbach-teesissä: ”Filosofit ovat tähän asti yrittäneet selittää maailmaa, mutta meidän tehtävämme on sen muuttaminen”.

Maolaisille, joita oli tullut Jyväskylään varsinkin muista Pohjoismaista kuin Suomesta, Markovic oli ärsyttävä revisionisti, joka ei ymmärrä luokkataistelusta mitään. He häiritsivät jokseenkin törkeästi Markovicin esitystä, ja nyt Juntunen suuttui. Painuimme Matin, Lauri ”Lapo” Mehtosen, Rossin Sirpan ja Tolosen Tuomaksen kanssa esityksen jälkeen pohtimaan tilannetta läheiseen ravintola *Ilokiveen*. Siellä sorvasimme Matin johdolla julkilausuman, jonka Matti luki ja jonka otsikkona oli ”Against loose-talkers”. Teksti jatkui jotenkin näin: ”We have here people who have been more or less intensively hanging around universities, but who do not understand what is philosophy, and much less what is philosophical discussion”, eli ”Meillä on täällä ihmisiä, jotka ovat enemmän tai vähemmän intensiivisesti roikuneet yliopistojen liepeillä, mutta jotka eivät ymmärrä mitä filosofia on filosofisesta keskustelusta puhumatta-kaan”. Teksti jatkui samaan malliin, ja oli selvää, että siitä syntyi taas meteli, mutta Matti oli elementissään. Yksi äänekäimmistä maolaisista oli sukunimeltään Oxenstjärna, ja Matti sai aiheen kutsua häntä ”a nobleman as proletarian”. Erityisen kimmastunut Matti oli niille suomalaisille, jotka vetosivat siihen, että meidän pitäisi olla isäntinä ymmärtäväisiä ja kohteliaita muista Pohjoismaista tulleeille.

Markovicin kutsumisessa Pohjoismaisen kesäakatemian puheenjohtajalla Sven Krohnilla oli merkittävä osuus, ja heidän filosofinen hengenheimolaisuutensa oli silmiinpistävää. Mutta oli siinä pieni erokin. Jossain iltakeskustelussa Sven sanoi jotain sellaista kuin: ”You agree, that you have not been only a member of movement?” eli oliko Markovic samaa mieltä siinä, että hän ei ollut ollut vain liikkeen osa. Markovic vastasi, että ”Of course, I have been a member of the movement” eli totta kai hän on ollut liikkeen jäsen. Sven tarkoitti liikkeellä jotain yhteiskunnan rautaisia lainalaisuuksia, kun taas Markovic ymmärtäen tahallaan väärin Jugoslavian sodanaikaista kuuluisaa partisaaniliikettä.

Juntunen ja Mehtonen
Hegel-kongressissa Moskovassa 1974
Kuva: Timo Toivonen

Kansainvälisessä Hegel-kongressissa Moskovassa kesäl-
lä 1974 Matti oli taas vauhdissa. Kongressin teemana oli *Dialektik*. Iltaisin järjestettiin Lomonosovin yliopiston valta-
vassa ravintolassa yleisiä keskustelutilaisuuksia. Eräänä il-
tana teemana oli filosofian ja erityistieteiden suhteet. Joku
vanhempi neuvostogeologi kertoi, miten Engelsin luonnon
dialektiikka oli ollut hänelle tärkeä tutkimustyössään. Matti
kysyi suhteellisen sujuvalla saksankielellään, että tarkoitti-
ko hän oikein konkreettista tutkimusta? Ja geologi nyökkäi-
li. Matti piti asiaa jokseenkin mahdolltomana. Ei Engelsillä
sen paremmin kuin Marxilla ja Leninilläkään voi olla mer-
kitystä konkreettisessa tutkimustyössä. Filosofia voi auttaa
tiedemiestä esimerkiksi pohtimaan varsinaisen tutkimus-
teorian ulkopuolisia ateoreettisia sitoumuksiaan, filosofian
sotkeminen konkreettiseen tutkimukseen ei ole eduksi tut-
kimukselle eikä filosofialle. Valtava vastalauseiden myrsky
puhkesi, koska monet katsoivat Matin puheet loukkaukseksi
marxismien klassikoita kohtaan. Mutta paljon oli lopulta
myös niitä - myös neuvostofilosofejia, jotka uskalsivat puo-
lustaa Mattia.

Mutta Matti ei vain itse puhunut, vaan kuunteli muita,
ja sillä tavalla hän oppi nopeasti asioita. Saattoi olla niin,
että Matti ei ollut jostain asiasta koskaan kuullutkaan, mut-
ta jo neljännestantunin kuultuaan oli valmis kommentoimaan
täysin asiantuntevasti kuulemaansa. Esimerkiksi nykyinen
EU-professori Esko Antola totesi kerran, että hän on oppi-
nut huomattavasti enemmän tieteenteosta Hämeenportin
keskusteluissa kuin jossain valtio-opin jatko-koulutettavien
kurseilla. Matilla oli vaikuttanut monilla ehkä odottamatto-
millakin suunnilla. Stasi-yhteyksien takia epäilyt Alpo Rusi
oli hänkin Jyväskylässä Juntusen oppilaita. Kirjassaan Ma-
riankadun puolelta (Otava 2000) hän kertoo, että ”teos Ih-
mistieteiden filosofiset perusteet oli oleellinen oman tieteel-
lisen orientoitumiseni kannalta” (26). Hän ei kuitenkaan
kerro, millä tavalla.

Mutta sen sijaan Rusi kertoo Matin poliittisesta urasta jo-
tain ennen kuulumatonta. Hän nimittäin kertoo, että Turun
akateeminen sosialistiseura olisi erottanut Juntusen järjestö-
päätoimikunnasta SKP:stä. ”Tapaus on kai ainutkertainen Suomen
historiassa, koska perusteena oli ’harhaoppisuus’”, jatkaa
Rusi juhlallisesti. Tämä ei voi pitää paikkaansa, sillä ei Tu-
ASS olisi voinut erottaa Mattia toisesta järjestöstä. Luokka-
kantaisen SKP:n Turun piirin toimistossa Tuureporinkadul-
la olisi naurettu jo pelkälle ehdotuksellekin. Tosin Matti

saatettiin erottaa TuASS:sta, mutta siitä en ole koskaan kuullut eikä vaimonsa Outikaan, vaikka hankalahan Matti oli puoluebyrokraateille. Pikemminkin uskon, että tuo TuASS:n johtoryhmä odotti Matin palaavan sittenkin vielä heidän linjoilleen.

Keskustelujen avulla sain minäkin Matilta lopulta hyvin relevantteja kommentteja väitöskirjatyöhöni vaikka hän ei alun alkaen ymmärtänyt mitään lakkoteorioista tai regressiomalleista. Toki hän käsikirjoitusta lukikin. Joka tapauksessa Matti ehti julkaista aivan liian vähän, ja niinpä helsinkiläiset saattoivat puhua ”Hämeenportin akustisesta traditiosta”. Mutta näin monet kiinnostuneet joutuivat nöyrytmään ja tulemaan Turkuun kuuntelemaan. Mahtoiko olla Matilta itseltään peräisin myös ilmaisu ”The Hämeenportti School”, jota käytettiin. Joka tapauksessa nimitys sisälsi monimuotoista ironiaa, koska anglosaksisessa ajattelussa käytetään mielellään tuollaisia nimityksiä.

Hämeenportti ja luentosalit eri puolilla Suomea eivät olleet suinkaan ainoita Matin filosofian foorumeita. Matti nimittäin järjesti mielellään kutsuja eli kotonaan tai sitten 1970-luvun alussa tietyn ystäväpiiriin kesäpaikakseen vuokraamalla Aneen koululla Vehmaalla. Aneen koululla saattoi kutsuttujen joukossa olla runsaasti jopa kymmeniä muitakin kuin akateemista väkeä. Matti esiintyi niissä kuin Olavi Paavolainen kotonaan Kivennavan Vienolassa. Matti nimittäin piti kaikkia ohjia käsissään. Hän oli samalla kertaa pääkokki, seremonioiden ohjaaja, juomanlaskija. Matti olikin erinomainen kokki, ja lienee perinyt taidon isältään. Matin kertoman mukaan Pansion Laivastoaseman upseerikerhon herkullisimmista annoksista oli ”Juntusen munat”, ja nimi oli annettu siis Matin isän mukaan. Matin valmistamat ruoat olivat tavallisesti uunissa tai padassa pitkään haudutettuja. Yksi näistä ruoista oli *Oso Buco*, jonka Matti saattoi pistää hautumaan jo edellisenä päivänä.

Minkälaista väkeä sitten näillä kutsuilla oli. Filosofiaa opiskelleet muodostivat selvän rungon. Lapo Mehtonen, Sirpa Rossi ja Tuomas Tolonen mainittiin jo edellä. Myös Lapon vaimo Pippe oli aina mukana. Filosofeja olivat myös Seppo Salonen ja Veli-Markku Viitanen Tarja Svärдин kanssa. Mutta myös muiden alojen ihmisiä oli mukana. Uuden Päivän (SKDL) kulttuuritoimittaja ja sittemmin radiotoimittaja ja TV-ohjaaja Arvi Auvinen oli varsinkin Aneessa keskeisiä hahmoja samoin opettajapariskunta Leena ja Heikki ”Hessu” Inkeri sekä niin ikään opettajapariskunta Marja ja Kari Vaurio. Hessun jutut olivat aivan hulluja. Hän saattoi pitää tietokilpailua kysymällä: ”Maailmanhistoriallisesti ajatellen, kummat ovat syöneet toisiaan enemmän, ihmiset sikoja vai siat ihmisiä”. Aneessa viettivät myös kesää kuvaamataidon opettaja Marena ja Jaakko ”Jallu” Pitkälä. Jallu oli lääketieteen kandidaatti. Myös kirvesmies Leo ”Leksa” Polkko kuului porukkaan. Lisäksi oli edellisten tuttuja ja sukulaisia kuten eräänä kesänä Aneessa viettivät viikon verran Arvin isä ja veli. Silloinen vaimoni Terttu Nupponen ei Aneessa oikein viihtynyt ja itsekin hieman vierastin Aneen minulle hieman liian leppoisaa elämänrytmiä.

Matin lähipiiriin kuului myös hänen luokkatoverinsa Helsingin Norssista Esa Itkonen, josta sittemmin tuli yleisen kielitieteen professori Turun yliopistoon. Esa oli hiukan otettuaan itsetietoinen ja vähän riitaa haastava. Kerran

Aneen koululla melko isokokoinen mutta hoikka Esa uhoili nyrkkeilytaidoillaan. Yksi vieraista ainakin päätti lyhyempi Oksasen Teppo vastasi haasteeseen, ja ottelu alkoi paljoin nyrkein. Esan ilme oli ylimielinen. Mutta Teppo oli selvästi nopeampi ja osaavampi nyrkkeilijä kuin Esa, eikä kulu-
nut kauaakaan, kun Esa oli jo maassa ja luovutti. Kävi ilmi, että hän ei ollut ollenkaan tietoinen siitä, että Teppo oli huippuluokan nyrkkeilijä, pohjoismainen nuorten mestari ja kaikkea.

Tietenkin Matti oli myös keskustelujen ohjaaja. Kalaasit eivät olleet vain tyhjänpäiväistä juhlimista, vaan varsinkin Aneessa saattoi olla oikein suunniteltu ohjelma alustuksi-
neen kaikkineen. Vaikka Matti halusi olla keskeisessä asemassa, hänen asenteensa ei ollut sellainen, että kun minä puhun muut vaietkoon. Toivo Salonen on kirjassaan *Ihmisen idea* osuvasti todennut, että Matti oli katkera, jos ei saanut vastakaikua, totuutta etsiviä vastaväittäjiä, eli jos ”hänellä oli pelkkiä kuuntelijoita tai neuvoja kaipaavia, visiotomia järjestöjyriä”. Usein vastakaiun puutteeseen oli kuitenkin mielestäni syynä vain se, että kuulijat eivät ymmärtäneet sanomaa mutta olivat vain lumoutuneita performanssista. Esimerkiksi Merja Kinnunen (sittemmin Lapin yliopiston sosiologian professori) kertoo eräässä kirjoituksessaan, että hän ja useimmat kuulijat kuuntelivat Mattia lumoutuneina, mutta harva varmaan ymmärsi täydellisesti hänen filosofiaansa. Matilla ei oikein ollut mitään filosofin ammattikäytännöstä tyystin poikkeavaa vapaa-aikaa. Kyllä Mattikin saattoi kalaan mennä, mutta kyllä Matin jutut kallasakin liittyivät ainakin löysästi tieteeseen. Matille elämä oli ammattikäytäntöä, ja ammattikäytäntö elämää.

Mitä tulee Matti Juntusen filosofiaan, niin mainittakoon hänen ehkä keskeisin teesinsä ja ideansa. Se liittyy vuonna 1962 oli ilmestyneeseen Thomas S. Kuhnin teokseen *The Structure of Scientific Revolutions*, jossa esitetään teoria tieteen kehityksestä. Kuhnin mukaan tieteen kehitysvaiheet ovat normaalivaihe ja kriisivaihe. Normaalivaiheessa jokin tietty teoria hallitsee, ja saamme uutta tietoa soveltamalla tätä teoriaa empiirisiin havaintoihin. Jossain vaiheessa kuitenkin tulee empiirisiä faktoja, jotka eivät sovi teoriaan eli *anomalia*ita. Nyt alkaa tieteen kriisivaihe, joka jatkuu kunnes kehitetään uusi teoria, joka selittää anomaliat. Juntusen mukaan tällainen selitystapa ei sovellu ihmistieteisiin. Ihmistieteet ovat normaalivaiheessa silloin, kun ne koko ajan kyselevät omia perusteitaan, ja kriisissä silloin, kun ne eivät kyseenalaista omia perusteitaan. Esimerkiksi jos nähdään ihmisen perusluonne voittoa tavoittelevaksi *homo economicukseksi*, niin silloin palvelaan sellaista poliittista tiedonintressiä, että kapitalistinen markkinatalous on paras yhteiskunnallinen järjestelmä.

Juntusen fenomenologisessa ajattelutavassa ja yleensä niin sanotussa mannermaisessa tai kontinentaalisessa² filosofiassa tehdään siis jyrkkä ero ihmistieteiden ja luonnontieteiden välille. Ihmistieteissä siis tutkimuksella on tietty *tiedonintressi*, jota luonnontieteissä ei samalla tapaa ole. Analyttisessä, positivistisessa tai anglosaksisessa filosofiassa taas kannatetaan tieteiden yhtenäisyyttä, jossa vain tutkimuskohteet vaihtelevat. Itsekin kirjoitin vuonna 1970 TS-
Indeksiin ihmistieteiden erityisyyttä korostavan artikkelin *Positivistinen vai kriittinen yhteiskuntatiede*. Näin jälkikäteenkään ajatellen Juntusen korostamaa ajattelutapaa ei voi ko-

konaan hylätä, mutta on katsottava asiaa myös tutkimuksen *hedelmällisyyden* näkökulmasta. Jatkuva tämän tai tuon teorian tieteenintressin kaiveleminen ei tuota uutta tietoa. Jos rationaalisen valinnan teoria palvelee kapitalistista tiedon intressiä, on toisarvoinen juttu, jos rationaalisen valinnan teorialla voidaan selittää mielenkiintoisesti vaikkapa aviopuolison valintaa, kuten esimerkiksi vuoden 1965 taloustieteen nobelisti Gary Becker on tehnyt.

Jo edellä mainitussa proseminaarissa Matin ja itseni suhtautumistavan välillä tuli ilmi selvä ero. Proseminaarin vetäjä dosentti Unto Tähtinen oli intialaisesta filosofiasta väitellyt ja myös intialaisen filosofian vankka kannattaja. Minulle hän antoi proseminariesitelmän aiheeksi ”Aineellinen vai henkinen hyvinvointi”. Pähkäilin aiheen kanssa kauan kunnes keksin lähestyä aihetta empiirisesti. Etsin lukuja elintason muutoksista, kirjojen lainauksesta, kirjojen myynnistä, teattereissa käynneistä, konserteissa käynneistä ja niin edelleen. Lopputuloks oli, että nämä asiat kulkevat käsi kädessä. Tähtinen suhtautui lähestymistapaani suorastaan torjuvasti ja Matinkin mielestä esitykseni oli ”latteaa empirismiä”. Tuota sanontaa Matti myöhemminkin käytti jostain tilastollisia analyysejä sisältävästä tutkimuksesta, vaikka tutkimuksella olisi ollut aivan vahva teoreettinen tausta. Sain kuitenkin arvosanaksi 2-. En vielä silloin uskaltautunut tai täysin ymmärtänyt, että sellaista aihetta kuin että liittyyvätkö aineellinen ja henkinen hyvinvointi yhteen nimenomaan pitää lähestyä empiirisesti pitkittäis- tai poikittaisaineistoilla. Ei sitä kysymystä voi pelkästään filosofialla ratkaista.

Jo edellä on käynyt ilmi, että Juntunen oli myös marxilainen. Nyt tietysti joku voi ihmetellä, että eikö tämä ollut hieman epäjohdonmukaista, koska eihän marxilaisuudessa ole tapana alinomaan kyseenalaistaa omia teoriaperustoja, *ateoreettisia sitoumuksia*? *Historiallinen materialismihan* esittää ihmiskunnan historian kulun lainomukaisina siirtyminä raakalaisuudesta kommunismiin. Tähän voidaan vastata niin, että Matti ei oikeastaan kiinnostanut marxismia tuo puoli. Pikemmin virallisen neuvostomarxismin korostamat historian lainalaisuudet olivat Matin pilkan kohteena. Matti oli kiinnostunut Marxin metodista, eli esimerkiksi siitä, miten *tutkimustapa ja esitystapa* eroavat toisistaan, mitä merkitsee *abstraktin ja konkreetin dialektiikka* ja niin edelleen. Jotkut Matin vähemmän lahjakkaat oppilaat saattoivat kyllä samaan aikaan pitää itseään kriittisen tieteen kannattajina ja samalla sokeasti tiettyyn poliittiseen oppiin luottavina.

Fenomenologille ja marxistille Matti Juntuselle neuvostomarxismi sellaisena kuin se ilmeni esimerkiksi laajoissa oppikirjoissa kuten *Marxilaisen filosofian perusteet* tai *Marxismi-Leninismin perusteet* ei ollut mikään innoittaja. Pikemminkin oli niin, että näihin oppikirjoihin suhtauduttiin hieman ivallisesti. Esimerkiksi käytettiin liioittelevan korostetusti näissä oppikirjoissa esiintyviä ”luokkakantaisia” termejä kuten *pappispimitys*, joksi nimitettiin katolilaisperäistä uus-touismia. Hyvin monille kuitenkin tuohon aikaan Neuvostoliitto ja sen virallinen ideologia olivat pyhiä asioita. Näin oli sekä revisionistien että luokkakantaisten piirissä. Kun Matti sitten joutui jonkun tällaisen vähän uskovaisten kanssa väittelyyn, hän saattoi aivan pokerinaamana hyökätä vastaan siteeraamalla yllättäen vaikkapa NKP:n pääideologiksi kutsuttua Mihail Suslovia. Tämä oli mahdollista siksi,

että Suslovin ja monien muiden vastaavankaltaisten henkilöiden sanoma oli jotenkin itsestään selvää tai latteaa, että kuka tahansa voi sen hyväksyä kuten esimerkiksi ”Aidon leniniläisen periaatteen mukaan vilja on korjattava ajoissa”. Ainakin yhtä neuvostofilosofia Matti kunnioitti eli Evald Iljenkovia, jota kai voitaisiin pitää yhtä paljon hegeliläisenä kuin marxilaisena, sillä standardimarxismin korostama henkinen ylärakenne taloudellisen alarakenteen heijastamana ei Iljenkovilla näytellyt oikein mitään osaa.

Yksi tärkeimmistä Matin missioista oli tutkinnonuudistuksen vastustaminen. Filosofisten ja yhteiskuntatieteellisten tutkintojen uudistamistoimikunta FYTT antoi mietintönsä 1970. Toimikunnan mietinnön mukaan kullakin tieteenalalla on pohdittava ammattikäytäntöjä eli millaisia valmiuksia ne antavat eri ammatteihin. Jos koulutus ei palvele ammattikäytäntöjä, on sitä muutettava niin, että se palvelee. Tällaista ajattelutapaa Matti ryhtyi filosofina voimakkaasti vastustamaan. Filosofia ei voi palvella muuta kuin välillisesti ammattikäytäntöjä. On hyvä, jos filosofitkin saavat töitä esimerkiksi filosofian opettajina mutta aidon filosofian ja ammattikäytännön suhde on aina kontingentti, eli filosofi voidaan palkata vaikka toimittajaksi siksi, että katsotaan hänen olevan fiksu ja sivistynyt ihminen. Matti käytti usein esimerkkinään myös tähtitiedettä. Ei ole muuta tähtitieteilijän ammattikuvaa kuin tähtitieteilijä. Oikea tutkinnon uudistus oli Matin mielestä sellainen, jossa olisi ikään kuin palattu vanhaan eli puhtaan ja vapaan tieteen korostamiseen. Tosin FYTTin vastustamisesta meni myös lapsi pesuveden mukana. FYTT-mietinnössä nimittäin otettiin voimakkaasti kantaa myös tieteiden ja tiedekuntien välisten raja-aitojen poistamiseksi. Niin tiukkoina oltiin FYTTiä vastaan, että tällaisen asian muistan vasta nyt, kun luin vanhaa ”Tylkkäriä” (Turun ylioppilaslehti 13/1971). Ja raja-aidat ovat edelleen olemassa.

Tutkinnonuudistuksen idea oli tuotu Itä-Saksasta ja Sosialistinen Opiskelijaliitto (SOL) kannatti FYTT:iä varauksetta. SOL:n pääideologi näissä asioissa oli Yrjö Engeström, joka toiminut myös FYTT-toimikunnan sihteerinä. Matti sai kannatusta FYTT:in vastaisille ajatuksilleen SOL:n piirissä ei vain Turussa vaan valtakunnallisestikin. Siksi Engeström halusi tulla Turkuun panemaan asioita järjestykseen. Järjestettiin puolittain suljettu tapaaminen, johon Engeström oli tuonut peesaajakseen Matti Viialaisen ja johon minäkin sain osallistua. Tuosta Viialaisesta tuli sittemmin Vasemmistoliitossa ja SAK:ssa vaikuttanut järjestöjyrä. Engeström yritti aluksi kumota rauhallisesti mutta hieman ylimielisesti Matin teesejä toden ne nykypäivään soveltumattomiksi. Matti antoi takaisin kaikella sillä verbaalisella taidollaan, josta on jo ollut edellä puhe.

Engeström hermostui ja alkoi vaatia Mattia noudattamaan SOL:n järjestöpäätöksiä. Tällaista Matti ei voinut sietää, minäkin menetin vähän malttini ja monet muutkin ihmettelivät, ja niin SOL:n agitaattorit saivat poistua Turusta häntä koipien välissä. Matti oli radikaali mutta ei minkään puolueen uskollinen soturi. Matti oli oikeastaan sellainen *Frei Schwebend Intellektuelle*, vapaasti leijuva intellektuelli, jota tyyppiä monet sitoutuneet vasemmistolaiset inhosivat. Mutta tätä ei pidä käsittää väärin. Jo edellä olleen perusteella ymmärtää, että Matti ei ollut poliittisesti välinpitämätön. Kun esimerkiksi Chilessä tapahtui sotilasvallankaappaus

syyskuun 11. 1973, Matti etsi kiihkeästi aamuyöhön asti aina uusia radioasemia, mistä vaan olisi saanut selvää tahtumien kulusta.

Minulla on säilynyt Matti Juntuselta vain yksi ainoa kirje. Olen saanut sen Varsovaan talvella 1975 ollessani siellä Suomen Akatemian ja Puolan tiedeakatemian vaihtostipendiaattina. Matti on kirjoittanut sen ollessaan tutkijana Tampereen yliopiston tutkimuslaitoksella ja se valottaa osaltaan Matin tieteellistä asennetta. Hänen mukaansa ”Tampere on tuottanut tieteellisenä miljööni minulle tavattoman pettymyksen. Varsinkin tutkimuslaitoksen piirissä ilmenevä teoreettinen sekavuus ja laiskuus on miltei ällistyttävää. Mitään erityistä henkistä vireyttä en ole toistaiseksi löytänyt. Ja tämä kaikki johtuu poliittisesta lörpöttelystä. Henkilöistä Yrjö Ahmavaaraan Matti oli alkanut suhtautua erittäin varauksellisesti ja ”(Yrjö) Littusesta ei kylläkään ole pahaa sanaa sanottavana, mutta hän hääriikin vain näköjään harmaana eminenssinä kaiken takana mielessään ehkä arvaamattomia asioita”. Matti sanoo käyneensä katsomassa Turun kaupunginteatterissa Ralf Långbackan ohjaaman *Sezuanin hyvän ihmisen*. Hän ei ollut täysin pitänyt siitä, koska Sezuan oli aivan brechttiläistä (antiklassisessa mielessä) teatteria. ”Einokrohnilainen asennoitumiseni taitaa olla vahvistumaan päin, jos se yleensä on mahdollista”. Tämä kirje on hyvä osoitus Matin filosofis-yhteiskunnallisista asenteista ja itseironisesta huumorintajusta.

Mutta niin lumoava kuin Matti monien mielestä olikin, oli hänellä myös melko runsaasti vihollisia. On vaikea sanoa tyhjentävästi, miksi näin oli. Yksi ärsyttävistä seikoista oli yksinkertaisesti se, että hänet nähtiin vaarallisena kommunistina. Hän oli varmasti vaarallinen, mutta ei siinä mielessä, että hän olisi pyrkinyt kahlitsemaan ajatuksen vapautta. Toinen syy lieenee ollut hänen terävää älynsä ja poleeminen jopa säälimätön kielenkäyttönsä. Matille vasemmistolaisuus merkitsi taloudellista tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta mutta ei missään mielessä henkistä tasapaisyyttä. Henkisesti velttoja Matti ei voinut sietää. Dogmaattiset ja auktoriteettiuskoon taipuvat, olivatpa ne missä leirissä tahansa, joutuivat helposti Matin tykityksen kohteeksi. Matti ei osannut lainkaan laulaa, mutta pienessä kannissään saattoi ruveta hoilaamaan: ”Hoi laari laari laa, tilaa Tiedonantajaa”. Toinen suosikki oli mukaelma Neil Sedakan tunnetusta pop-iskelmästä ”Tra-la-la-la-la-la-la-la Happy Birthday Sweet Sixteen”. Matin version mukaan se kuului: ”Sta-la-la-la-lallari Happy Birthday Sweet Sixteen”³. Monet tietysti paheksuivat tällaista rienausta, mutta paheksuminen ei saanut Mattia missään nimessä lopettamaan.

Myös kaikenlainen opportunisti, pyrkyryys ja kähmintä oli Matille punainen vaate. Oli myös niitä, jotka paheksuivat Matin boheemista elämäntapaa. Matti oli toki ongelmallinen luonne, toisinaan kaikkea muuta kuin se etsivä luonne, jota hän filosofiassaan opetti, mutta tuohan on tyyppillistä lahjakkaille ihmisille.

Jo edellä on käynyt ilmi, miten Matin maine kasvoi, ja luennointipyynnöjä alkoi tulla eri puolilta maata. Väitöskirjatyö olisi vaatinut keskittymistä. Hän yritti sitä, ja mainitulla Aneen koulullakin Matilla oli huone. Mutta kun Anees oli alinomaa muita ihmisiä ja tietenkin myös Matin oma perhe, vaimo Outi ja lapset Jouko ja Tuula, niin työhön oli

vaikea keskittyä. Tällainen kommuuniasuminen vähintäänkin kesäpaikan osalta oli muotia, mutta siinä oli huonot puolensa. Aineellisesti ikävintä oli, että aina joku valitti siitä, että hänen ruokaansa oli syöty tai kaljojansa juotu.

Koska minä myös tein väitöskirjaani, esitin Matille, että keskittymisrauha voisi olla parempi, jos menisimme vanhempieni mökille Lokalahdelle, jossa muita ei ole. Lapo Mehtonen oli kolmantena mukana. Näin tehtiin, mutta sitten meidän piti käydä ostoksilla Uudessakaupungissa. Rantakadulla ravintola Kirstasta kuului televisiosta selostusta Münchenin olympialaisista 100 metrin juoksun alkueristä. Suomalaisilla, esimerkiksi Raimo Vilenillä ja Erik Gustafssonilla, piti kerrankin olla loistavat mahdollisuudet edetä vaikka loppukilpailuun. Niinpä päätimme ottaa yhden oluen ja seurata kisatapahtumia.

Suomalaisten juoksut eivät kuitenkaan menneet niin kuin oli toivottu. Raimo Vilen oli kokonaan pois alkueristä, koska oli nukkunut pommiin. Mutta jäimme kuitenkin seuraamaan kisoja, ja tilasimme lisää olutta. Niin siinä sitten kävi, että neuvostoliittolainen Valeri Borsov voitti vähän yllättäen. Sitten soitettiin telkkarissa Neuvostoliiton kansallishymniä, ja joku porukka Kirstassa ei mitenkään hiljentynyt vaan huuteli herjoja. Sitten nousi pöydästä isokokoinen kaveri, jonka arvelimme olleen Saab-Valmetin metallimiehiä. Tämä jysäytti nyrkkinsä pöytään ja korotti ääntään: ”Hiljaa silloin kuin soitetaan kansallislauluja!” Ja Kirsta hiljeni. Tätä tapausta Matti muisteli ja kuvaili tuota muka ”karhunkokoista äijää” monta kertaa myöhemmin. Tuollaiset tyypit olivat Matin mieleen. Joka tapauksessa tapaus myös osoittaa, että Matti ei ikään kuin ollut valmis pistämään kaikkeaan peliin saadakseen väitöskirjansa valmiiksi.

Mattia en muista nähneeni juuri koskaan kovasti humalassa. Mutta noita Lapo Mehtosen mainitsemia yöllisiä keskusteluja ei käyty aivan kuivin suin. Valvominen ja ryyp-pääminen kulutti Mattia. Myös tuo Sven Krohnin jättämä virantäyttöön liittynyt kamppailu rasitti kovasti Mattia. Matin käytännön asioiden hoitokin meni sekaisin. Hän oli Outin kanssa ostanut uuden kerrostaloasunnon täysin velaksi, mutta Outilla oli vain satunnaisia tuloja. Juntusten menopuoli olisi vaatinut tiukkaa kontrollia, jotta Matin assistentin palkalla lainan korot ja lyhennykset olisi saatu maksetuiksi. Näin ei käynyt ja Juntuset joutuivat luopumaan asunto-osakkeestaan. Näin alkoi jokseenkin kuluttava kiertolaisen elämä vuokralaisena.

Jos ajattelee edelleen Matin tieteellistä uraa, niin hänen ei olisi pitänyt suostua Suomen Akatemian humanistisen toimikunnan jäsenyyteen vuonna 1974. Toimikunnan jäsenyys tarkoitti sitä, että täytyi käydä pahimmassa tapauksessa läpi satoja hakemuksia ja antaa kustakin jokin lausunto. Tuohon aikaan hakemukset eivät koskeneet vain tutkijan toimia ja tutkimushankkeita vaan myös matka-apurahat saatiin Akatemialta. Kokoukset, joissa toimista ja apurahoista päätettiin voivat olla hyvin pitkiä jopa monipäiväisiä. Lisäksi jouduttiin istumaan muissa kokouksissa ja keskustelemaan esimerkiksi erilaisista tiedepoliittisista linjanveidoista. Itsekin entisenä Akatemian yhteiskuntatieteellisen toimikunnan jäsenenä tiedän, että toimikunnan jäsenyys oli rankkaa byrokraattista työtä.

Matti tuli toimikunnan jäseneksi varmaankin siksi, että 1970-luvun alkupuolella oli alettu keskustella siitä, että toimikuntien jäsenissä pitäisi olla niin miehiä kuin naisia, maan eri yliopistojen tulisi olla edustettuina, varttuneiden tutkijoiden lisäksi pitäisi toimikunnissa olla nuorempien tutkijoiden edustus sekä toimikunnissa pitäisi olla eri koulukuntien edustus, mikä usein tulkittiin myös niin, että piti olla eri puolueiden edustus. Matti joutui toimikunnan jäsenenä aivan erityiseen paineeseen, sillä hän edusti toimikunnassa filosofiaa ja syrjäytti näin sekä professorit että vallitsevan analyttisen koulukunnan jäsenet. Eli Matin jokaista ratkaisua tarkasteltiin luopin alla, ja hän oli jatkuvan arvostelun kohteena. Arvosteluun ei mielestäni ollut aihetta. Voisi sanoa, että turkulaisen fenomenologis-hermeneuttisen koulukunnan edustajat saivat jotain, kun ilman Mattia ei välttämättä olisi tullut mitään.

Aloitettuaan työskentelynsä Jyväskylässä Matti nostatti siellä aivan ennen näkemättömän innostuksen filosofiaan. Hän villitsi kansaa luennoillaan, joita Matin oppilaat ja työtoverit muistelivat näin: ”Niitä kuunneltiin aineyhdistelmistä, korvaavuuksista tai opintoviikoista riippumatta. Niitä kuunneltiin niiden itsensä vuoksi” (Jyväskylän ylioppilaslehti 10/1982). Jopa joku naistenlehti teki Matista haastattelun. Mutta myös Matin alkoholin käyttö lisääntyi.

Viimeisen kerran tapasin Matti Juntusen elokuun lopulla 1979. Olimme palaamassa vaimoni Leenan ja pienten poikieni Tuomaksen ja Jaakon kanssa kesälomareissulta takaisin Ouluun, jossa olin yhteiskuntatieteen apulaisprofessorina Oulun yliopiston kasvatustieteellisessä tiedekunnassa vuoden 1978 alusta vuoden 1981 elokuun alkuun. Olimme sopineet, että silloin elokuun lopulla käymme vieraillessa Petäjävedellä Kintauksen koululla, jossa he asuivat ja jossa Matin vaimo Outi oli opettajana. Matti ja perhe oli siis taas muuttanut, sillä aluksihan he asuivat Jyväskylän seudulla Säynätsalossa. Kun saavuimme perille, Mattia ei näkynyt missään ja Outi oli hämmentynyt. Asunto oli avara ja hienolla paikalla järven rannalla, mutta se oli sisältä sangen askeettinen; vain joitain makuulavereita ja vanhoja huonekaluja.

Kävi ilmi, että Matti ja Outi olivat jostain riidelleet ja Matti oli jäänyt Jyväskylään. Vierailuamme ei ollut mitenkään valmistauduttu, ja niinpä Outi lähtiessäni etsimään Mattia pyysi tuomaan jotain syötävää ja juotavaa. Ajoin siis takaisin noin 40 km Jyväskylään. Matti löytyi Sohvin krouvista yliopiston läheltä. Sohvin krouvi oli yksi yliopistoväen kantapaikkoja. Matti oli vähän apaattinen mutta lähti matkaan. Teimme ostoksia eli hankimme ruokatarpeita, olutta ja viiniä. Kun tulimme takaisin kaupungista, ilta alkoi jo hämärtää, mutta Matti ehdotti, että menisimme kokemaan hänen katiskaansa järvelle. Katiskalla ei kuulemma kuitenkaan ollut tullut viime aikoina oikein mitään. Soudimme katiskalle, ja katiskassa oli kolme isoa haukea. Matti ilahtui. Tulimme takaisin Juntusille, ja Matti alkoi itse oikeutetusti kokiksi ja tuttuun tyyliinsä valmistaa ateriaa eli hauduttamalla, mikä tarkoitti, että hän pani kalat uuniin tarvittavien lisukkeiden kera.

Odotellessamme joimme olutta ja tunnelma nousi. Keskustelu siirtyi latinaan, jonka kielioppia myös Leena hallitsi

yllättävän hyvin, vaikka oli lukenut vain lyhyen latinan. Miten taipuvatkaan ensimmäisen deklinaation nominatiivit, entä toisen, entä kolmannen? Kaikki meni helpohkosti, mutta mitkä olivatkaan kolmannen deklinaation maskuliineja, vaikka niiden olisi päätteen puolesta pitänyt olla feminiinejä tai neutreja? Mutta kyllä nekin tulivat: ”Sal ja sol ja pes, dens, fons, paries, as, grex, ordo, sermo...”. Mutta mitä nämä sanat olivatkaan suomeksi. Mitä oli esimerkiksi ”paries” (seinä)? Sitä ei Matin kanssa opiskelemissamme Adolf V. Strengin Latinan kieliopin uudistetussa laitoksessa vuodelta 1928 sanottu. Sen sijaan Leenan lukemassa uudemmassa Linkomiehen kieliopissa sanojen merkitys myös kerrottiin, ja niinpä Leena oli lopulta sangen tasaveroinen Matin ja minun kanssani. Vihdoin ruoka valmistui vasta joskus pikkutunneilla ja maistui herkulliselta. Vähän vielä joimme ja sitten nukkumaan.

Aamupäivällä istuimme vielä lasten ja Matin kanssa pihakeinussa, ja Matti oli pirteä ikään kuin hänellä ei olisi ollut pienintäkään krapulaa. Kun Tuomas kutsui pikkuveljeään Jaakkoa ”Kaakoksi”, niin Matti kysyi Tuomakselta, josko tämän nimi olikin ”Koillinen”. Väitöskirjastakin yritin vähän kysellä, mutta se oli selvästi aihe, josta Matti ei halunnut puhua. Jotenkin aisti, että Matin elämän hallinta ei ollut enää kohdallaan. Joka tapauksessa kun iltapäivällä lähdimme pohjoista kohti, olivat Matti, Outi, Jouko ja Tuula oikein hyvillä mielin, ja niin olimme mekin.

Vain muutama viikko myöhemmin Outi sitten soitti ja kertoi Matin joutuneen sairaalaan äkillisen sairauskohtauksen vuoksi. Matti ei enää toipunut vaan kuoli haimatulehdukseen. Matti haudattiin sukunsa multiin kauniina syyspäivänä Virolahdella lokakuun puolivälissä. Hautajaisissa kantajina olivat Matin isä ja veli, Lapo, Esa Itkonen, Veli Verronen ja minä. Kyllä kai se lopulta niin oli kuin Toivo Salonen edellä mainitussa kirjoituksessaan totesi: ”Matin suurin vihollinen oli Matti itse” (193).

Matin kuoltua hänen läheisimmät ystävänsä julkaisivat myös sangen edustavan muistokirjan (Itkonen, Esa, Mehtonen, Lauri, Pönkänen, Matti, Toivonen, Timo, Verronen, Veli (toim.): *Ajatuksen ja toiminnan tiet: Matti Juntusen muistokirja*. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 45. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1982. ISBN 951-678-694-4.), jossa kirjoittivat toimittajien lisäksi muun muassa Matti Juntusen opettajat ja esimiehet Sven Krohn, Lauri Routila ja Reijo Wilenius.

(viitteet)

¹ Kiitän Asko Helmistä ja Toivo Salosta hyödyllisistä kommenteista.

² Itse en pidä oikein onnistuneena filosofisten koulukuntien maantieteellisiä rajoituksia, koska rajat kulkevat vain vähäisessä määrin maantieteen mukaan. Mutta siinä mielessä nimitykset puolustavat paikkaansa, että esimerkiksi termiin ”kontinentaalinen” voidaan lukea paljon koulukuntia kuten fenomenologia, hermeneutiikka, marxismi ja niin edelleen.

³ ”Stalinisti”-sana oli selvä haukkumasana, joka liitettiin SKP:n vähemmistön kannattajiin, mutta sitten haukutut (opiskelijat) rupesivat kutsumaan itseään ”stallareiksi”.

LEIKKAUKSIA JA KARSINTAA

Niilo Nikkonen

Lapin yliopistossa kuohuu sivuaineopintojen karsinnan aiheuttama keitos. Asia tuli ilmi opinto-oppaiden painatuksen yhteydessä yllätyksenä opiskelijoille. Tällä kertaa leikkaukset koskevat yhteiskuntatieteiden tiedekunnan alaisia kulttuurihistoriaa ja filosofiaa, joista molemmista poistuvat syventävät opinnot.

Lapin yliopistolle,

Turun yliopiston ja Lapin yliopiston kulttuurihistorian oppiaineet ovat tehneet hedelmällistä yhteistyötä siitä lähtien, kun kulttuurihistoria perustettiin Lapin yliopistoon. Alusta lähtien Lapin yliopiston kulttuurihistorialla on ollut oma opetuksellinen ja tutkimuksellinen profiilinsa, ja sillä on tärkeä asema ja tehtävä suomalaisen historian- ja kulttuurintutkimuksen kentällä.

Turun ja Lapin yliopistojen oppiaineilla on ollut yhteistä opetusta, opettajavaihtoa, tutkijakoulutusta ja projektitoimintaa, ja sitä yhteistyötä voidaan kehittää edelleen siten, että se hyödyttää Lapin yliopistoa ja vahvistaa sen tarjoamia opintopolkuja. Tärkeää kuitenkin on, että kulttuurihistoria Lapin yliopistossa säilyy tieteellisesti mahdollisimman elinvoimaisena. Syventävät opinnot ovat tieteellisen koulutuksen keskeinen osatekijä.

Turun yliopiston kulttuurihistorian oppiaine
Kari Immonen
Professori
Lapin yliopiston kulttuurihistorian dosentti

Opiskelumahdollisuuksien väheneminen johtuu yleisestä rahoituksen niukkenemisesta ja opetusministeriön linjauksista vähentää korkeamman asteen koulutusta. Viime vuosituhannen lopussa hallituksen linjaukset korostivat elinikäistä oppimista ja yleistä koulutustason nostoa Suomen kilpailukyvyn säilyttämiseksi globaaleilla areenoilla. Innovatiiviset poliitikot ajoivat läpi ammattikorkeakoulu-uudistuksen, josta syntyi mammuttimainen korkeakoulujärjestelmä. Sivistyneen manttelia himoitsevat ministerimme keksivät sittemmin perustaa Aalto-yliopiston, josta tulikin varsinainen Kankulan kaivo. Raha keskittyy siis entistä enemmän etelään

maakuntayliopistojen joutuessa heitteille. Omituista toimintaa, kun samaan aikaan ajetaan keskusvirastoja pois Helsingistä maakuntiin. Jotenkin perusteluiksi aina saadaan säästöt, vaikka filosofin silmissä vain järjen säästöt.

Yliopistojen rahoituksessa tulosvastuu ilmenee tutkintojen mukaan saatavilla valtion tuilla. Tämä järjestelmä aiheuttaa luonnotonta kilpailua yliopistojen välillä. Pahimmillaan tutkintojen ja väitösten taso laskee varainkeruun pakottamana. Yliopistot joutuvat myös maksamaan tilavuokria Senaattikiinteistöille, joka varsinaisena käenpoikana nielee ansiottomasti resursseja.

Väärä politiikka näkyy opiskelijoille, opettajille ja tutkijoille erittäin turhauttavana epävarmuutena.

Kulttuurihistorian professori **Marja Tuominen** kertoo innostuneesta ilmapiiristä, joka on vallinnut koko kolmentoista vuoden ajan hänen kehittäessään kulttuurihistorian opintoja.

”Tämä on sitä työtä, jota olen tullut tekemään tänne. Palkan lisäksi siitä saa aika paljon itselleen immateriaalista elämänsisältöä. Tämähän on ihan oma maailmansa.”

Innostunut ilmapiiri näkyy hyvinä tuloksina jatko-opinnoissa.

”Meillä on julkaistu viisi kulttuurihistorian alaan kuuluvaa ohjaamaani väitöskirjaa ja yksi sitä osittain sivuava ohjaamani TTK:ssa. Viime vuonna tarkastettiin kaksi, tänä keväänä yksi, ensimmäinen

Professori Marja Tuomisen selvitys Kulttuurihistorian opinnoista

Lapin yliopistossa kulttuurihistorian syventävät opinnot ovat yksinomaan sivuaineopintoja. Opintokokonaisuuden volyymi on pääaineopintoja suppeampi (tutkielman laajuus on 20 op). Koulutusvastuu on Turun yliopistolla, jonka kanssa oppiaineella on sopimus (TTK:n kanssa tehty mutta uudelleen neuvoteltavissa) ja jonka valvonnan alaisuudessa oppiaine toteuttaa syventävät sivuaineopinnot. Oppiaineessa on professuuri ja kaksi dosenttia (kulttuurihistorian professori Kari Immonen Turun yliopistosta ja saamenkulttuurin professori Veli-Pekka Lehtola Oulun yliopistosta; jälkimmäisen dosenttuurin alana on pohjoinen kulttuurihistoria).

* Alan koulutusvastuu on selkeästi Turun yliopistolla, jonka kautta oppiaineen syventävien sivuaineopintojen asema Lapin yliopistossa on hoidettu ja voidaan jatkossakin hoitaa yhteistyösopimuksella.

Lapin yliopiston kulttuurihistorian oppiaineen opetus- ja tutkimusintressit ovat vahvasti sidoksissa yliopiston strategiaan ja profiloitumiseen. Alueellisesti ja kansallisesti, akateemisesti ja yhteiskunnallisesti merkittäväksi on osoittautunut oppiaineen koko 13-vuotisen olemassaolon aikana tehty päämäärätietoinen pohjoisen kulttuurihistorian opetus- ja tutkimustyö. Tämä koskee mitä suurimmassa määrin myös syventäviä opintoja.

* Kulttuurihistorian syventävät sivuaineopinnot noudattavat ja vahvistavat yliopiston profiloitumista pohjoisen ympäristön ja yhteiskunnan tutkimukseen.

: Syventävien opintojen jatkamiseksi oppiaineella on takanaan Turun yliopiston koulutusvastuullisen oppiaineen vahva tuki, intensiivinen opetus- ja tutkimusyhteistyö ja molemmipuolinen selkeä käsitys pohjoisen kulttuurihistorian merkityksestä osana kulttuurihistorian kansallista ja kansainvälistä tutkimusta ja tutkijayhteisöä.

* Olemassa oleva opetus- ja tutkimusyhteistyö; pohjoisen kulttuurihistorian kansallinen ja kansainvälinen näkyvyys.

Oppiaineen syventävien opintojen merkitys Lapin yliopiston kannalta liittyy olennaisella tavalla tutkijakoulutukseen, so. tutkijaksi kouluttautumiseen, tutkijaksi rekrytoimiseen ja tutkijana kouluttautumiseen. Lapin yliopistosta on valmistunut ja valmistumassa useita väitöskirjoja, joissa kulttuurihistoria on ollut ensisijainen tieteenala, keskeinen ja / tai tärkeä näkökulma- ja metodologinen valinta (seuraava väitys Mervi Autti 8.5.2010). Näitä väitöskirjoja on tehty TTK:ssa, YTK:ssa ja KTK:ssa. Näille jatkotutkinnoille kulttuurihistorian syventävien opintojen seminaarit ja metodiopinnot ovat erittäin tärkeitä oppimisen ja keskustelun foorumeita. Niiden puuttuminen katkaisisi tärkeän sillan aineopinnoista väitöskirjaan.

* Syventävillä opinnoilla on iso käytännön merkitys eri tiedekuntien jatko-opiskelijoille, joiden lähestymistapa on ensisijaisesti tai toisijaisesti kulttuurihistoriallinen tai jotka tarvitsevat kulttuurihistorian metodisia valmiuksia jatkotutkinnossaan.

Kulttuurihistoria kuuluu niihin oppiaineisiin, jotka palvelevat koko yliopiston kaikkien tiedekuntien perus- ja jatko-opiskelijoita. Vaikka oppiaine on nyt sijoitettu YTK:n yhteyteen, sen merkitystä tulee voida tarkastella koko yliopiston näkökulmasta.

Koko yliopiston näkökulmasta asiaa tarkasteltuna oppiaineen yhteiskunnallinen vaikuttavuus on huomionarvoinen seikka. Oppiaine on koko olemassaolonsa ajan osallistunut aktiivisesti julkiseen keskusteluun ja luonut vahvat yhteistyöverkostot muihin pohjoisen kulttuurin ja yhteiskunnan tutkijoihin. Yliopiston ulkopuolelta tuleva palaute on ollut erinomaisen hyvää ja antanut syyn päätellä, että täysimittaisella oppiaineella Lapin yliopistossa on pohjoisia identiteettejä rakentava ja eheyttävä merkitys. Oppiaine toimii myös aktiivisesti yhteistyössä avoimen ja ikääntyvien yliopiston kanssa.

Syventävien opintojen opetus on hoidettu virkatyönä. Siihen ei käytetä ulkopuolista tuntipetusta. Ainoastaan syventävien tutkielman ohjauksessa ja arvioinnissa on syytä pyytää ”toinen mielipide”. Tähän voidaan käyttää oman yliopiston asiantuntijoita, syventävät opinnot suorittaneita / väitelleitä opettajia ja tutkijoita. Opetuksen laaja-alaisuus ja moninäkökulmaisuus taataan jo vakiintuneella vastavuoroisella yhteistyöllä (LY:n muut oppiaineet, OY, TY, HY) ja ahkeralla osallistumisella alan seminaareihin ja konferensseihin sekä opiskelijoiden mahdollisuudella osallistua myös jatkokoulutusseminaareihin. PIA-opiskelijat tuovat rahaa tiedekuntaan.

Syventävien opintojen suorittajia on tällä hetkellä 12, joista

- o PIA-opiskelijoita 3 (voivat täydennyskouluttautua esim. museo- ja opetuslalla)
- o perustutkinto-opiskelijoita 3
- o jatko-opiskelijoita 4
- o post doc -tutkijoita 1
- o senioritutkijoita 1

Tämän lisäksi on perus- ja jatko-opiskelijoita, jotka suorittavat syventävistä opinnoista vain sellaisia osia, joita voivat käyttää hyväkseen omassa jatkotutkinnossaan tai pro graduissaan (esim. Kulttuurihistorian metodologia, Kulttuurihistorian teoria ja filosofia, Historian kirjoittaminen ja historiallisen tiedon popularisointi). Tässäkin kohden syventävien opintojen poistaminen heikentäisi oppiaineen kykyä palvella tiedekuntien jatkokoulutusta ja tutkimusta (myös graduaiheissa olevia perusopiskelijoita) – mutta ei kuitenkaan toisi tiedekunnalle minkäänlaista säästöä eikä millään muotoa nopeuttaisi perustutkintojen suorittamista.

Syventävien sivuaineopintojen suorittajat muodostavat juuri sellaisen kiinteän, keskustelelevan ja ulospäin aktiivisen pienyhteisön, joita sekä akateeminen maailma että ympäröivä yhteiskunta tarvitsevat. Opinnot ovat hyvin kantava silta perus- ja jatkotutkinnon välillä.

P.S. Kulttuurihistorian perus- ja aineopinnot voivat antaa opettavan aineen pätevyyden peruskoulun luokanopettajalle luokilla 1-6 (perusopinnot) ja luokilla 1-9 (aineopinnot) sekä esim. taidekasvatuksen opettajille toisen opettavan aineen pätevyyden, kun niihin lisätään Suomen ja yleisen historian 5 op:n peruskurssi. Tähän voidaan hakea vastaavuus Turun yliopiston humanistisesta tiedekunnasta. Lapissa harvan kouluverkoston olosuhteissa kaksoispätevyyksillä on konkreettinen yhteiskunnallinen merkitys. Asiasta on käyty oppiaineen professorin ja KTK:n dekaanin ja opintopäällikön kanssa neuvottelu, joka jatkuu nyt TY:n suuntaan.

näistä kuudesta muistaakseni vuonna 2003. Osa näistä TTK:ssa ja osa YTK:ssa. Näiden lisäksi yksi (seitsemäs) KTK:n väitöskirja valmistui pari vuotta sitten, jonka lähestymistapa ja metodologia tulivat kulttuurihistoriasta. Meidän tutkijaseminaarissamme on käynyt myös monta muuta (lähinnä TTK:ssa) väitellyttä, jotka ovat suorittaneet kulttuurihistorian aine- tai perusopinnot. En muista tarkalleen, kuinka monta kh-painotteista väitöskirjaa on nyt tekeillä.”

Marja Tuominen kertoo nyt tapahtuneen suoneniskun aiheuttamista huolestuneista keskusteluista nousseen esille seuraavia ajatuksia opiskelijoiden ja kollegoiden piiristä.

” - Kulttuurihistorian syventävät opinnot ovat olleet luomassa tutkimusympäristöä, jossa kasvatetaan tutkijoita, tehdään väitöskirjoja ja tuetaan vaativien tieteellisten tutkimushankkeiden syntyä. Tällaista ympäristöä ja sitoutunutta ryhmää ei ole helppoa luoda edes pääaineiden suojassa.”

Leikkausten äkkinäisyys sotii hyvää hallintotapaa vastaan ja siitäkin on keskusteluissa ollut sapekasta kommentointia.

” - Yleisesti ottaen päätöksenteossa tulisi ennen päätöstä käydä mahdollisimman laaja keskustelu. Nyt keskustelu on käyty vasta päätöksenteon jälkeen, mutta sen toivoisi opettaneen meitä tulevaisuudessa arvioimaan ratkaisuja useasta eri näkökulmasta, jotta se, mikä yliopistossamme ja tiedekunnassamme on olennaista, ei joutuisi hukkaan.”

Toimittajana hämmästelen Lapin yliopiston lyhytnäköistä säästöpolitiikkaa juuri kulttuurihistorian osalta, kun kustannukset ovat suhteellisen pienet pohjoisen kulttuurihistorian tuomaan imago-hyötyyn verrattuna.

Marja Tuominen vielä matkakiireissään toteaa:

” Nyt juuri viimeistelen ensi torstaiksi key note -esitelmää kansainväliseen kulttuurihistorian konferenssiin. Siellä on ympäri maailmaa satoja ihmisiä. Suomen kontribuutioksi neljän key noten joukkoon toivottiin nimenomaan pohjoinen kulttuurihistoria. Tämä on kunniaksi Lapin yliopistolle. Kunpa se menisi hyvin.”

AGON toivottaa menestystä pohjoisen kulttuurihistorian lähettiläälle!

Lapin yliopistolle,

kulttuurihistoria on noussut 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa tieteenalaksi, joka on muuttanut olennaisesti historian tutkimuksen kenttää ja samalla tarjonnut hedelmällisen maaperän monitieteiselle, tiedenväliselle rajat ylittävälle yhteistyölle.

Uusia kulttuurihistorian tutkimuslaitoksia syntyy kaikkialla Euroopassa. Tämän yhteistyön tiivistämiseksi perustettiin Ghentissä, Belgiassa, Kansainvälinen kulttuurihistorian seura elokuussa 2008. Seuran piirissä suomalainen tutkimus on herättänyt paljon positiivista huomiota. Erityisesti on pantu merkille Lapin yliopiston kulttuurihistoria, joka on pohjoisin alan opetus- ja tutkimusyksikkö. Missään muualla maailmassa ei ole myöskään pohjoisen kulttuurihistoriaan erikoistunutta oppiainetta.

Tämän vuoksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että koulutus Lapin yliopistossa säilyisi nykyisessä laajuudessa. Olen vakuuttunut, että yhteistyö Kansainvälisen kulttuurihistorian seuran kanssa avaa monia mahdollisuuksia, jotka hyödyttävät tulevaisuudessa Lapin yliopistoa, sen opettajia ja opiskelijoita.

Kunnioittavasti,

Hannu Salmi

Kansainvälisen kulttuurihistorian seuran puheenjohtaja
Chair of the International Society for Cultural History

Miten tulkita YTK:n tiedotetta?

Tiedekunnan tiedotteesta on luettavissa toisaalta tutkintovetoisen rahoituspolitiikan vaikutuksia ja toisaalta siilipuolustusta tiedekunnan ja yliopiston säilyttämiseksi. Menetelmätieteiden laitoksen liittäminen YTK:aan on varsin luontevaa ja sitä onkin suunniteltu jo muutamia vuosia. Suurella innostuksella ja torvien törähdyksillä säästetty matkailun ja liiketoiminnan tiedekunnan taru puolestaan loppui lyhyeen kuin kanan lento. Oliko liene toiveina alun perin saada ulkopuolista rahoitusta markkinahenkiseltä Rovaniemen seudulta? Julkisoikeus ja kuntoutustiede eivät nekään enää ota pääaineopiskelijoita. Näihin verrattuna filosofiaa ja kulttuurihistoriaa koskevat leikkaukset näyttävät varsin pieninä. Tutkintojen pitäminen omassa tiedekunnassa ja yliopistossa näkyy ehkä selvimmin kulttuurihistorian kohdalla, jonka tutkimukset ovat osittain menneet Turun yliopiston hyväksi. Opiskelijoiden kannalta on hyvin ikävää tällainen ulkotieteellisestä lähtökohdasta kumpuava menettely.

Dekaani Juha Perttulan tiedote Lapin yliopiston opiskelijoiden järjestämään mielenilmaukseen

Lapin yliopiston tavoite on ollut vahvistaa yhteiskuntatieteellistä tiedekuntaa kokoamalla tiedekuntaan mahdollisimman paljon yhteiskuntatieteellisen alan osaamista. Organisaation osalta tavoitteeseen on pyritty yhdistämällä yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan ensin vuoden 2009 alusta menetelmätieteiden laitos ja vuoden 2010 alusta matkailun ja liiketoiminnan tiedekunta. Molemmissa yksiköissä on runsaasti yhteiskuntatieteellistä tutkimus- ja opetusosaamista. Pelkkä organisaatiomuutos ei luonnollisesti vielä muuta toimintaa. Toiminnan muuttamiseksi on tehty monia toimia, joiden tavoite on lisätä tiedekunnan yhteistoimintaa sekä opetuksen järjestämisessä että tutkimustyössä. Tiedekuntaan on vuosien myötä muodostunut monia oppiaineita, joiden henkilöresurssit ovat hyvin pienet. Tiedekunnan oppiaineet ovat tyypillisesti yhden professorin vetämiä oppiaineita. Leventääksemme opetuksen ja tutkimuksen hartioita, tiedekuntaan muodostettiin pari vuotta sitten niin sanottuja koulutuspoolveja, joissa tiivistä yhteistyötä opetuksessa tehdään oppiainerajojen ylitse. Myös tiedekunnan kaikille opiskelijoille yhteisiä opintojaksoja on luotu (yhteensä 25 op). Samaan oppiainerajat ylittävään toimintatapaan pyritään yhä enemmän myös tutkimustyössä. Pääaineiden osalta on jouduttu tekemään myös hyvin kipeitä päätöksiä. On päätetty, että julkisoikeuteen ja kuntoutustieteeseen ei ole kesän 2010 jälkeen enää omaa pääainesisääntöä. Sen sijasta ne tulevat toimimaan yhdessä sosiaalityön oppiaineen kanssa samassa koulutuspoolissa antaen myös maisteriopinnoissa (entiset syventävät opinnot) oman profiloivan panoksensa sosiaalityön maisterikoulutukseen.

Filosofia ja kulttuurihistoria ovat tyypiltään sivuaineita. Molemmissa oppiaineissa on yksi vakituinen työntekijä, filosofiassa päätoiminen tuntiopettaja, kulttuurihistoriassa professori. Näin äärimmäisen niukkoja henkilöresursseja on pyritty mahdollisuuksien mukaan täydentämään sivutoimisella opetuksella. Tällä hetkellä molemmissa oppiaineissa on annettu perus- ja aineopintojen lisäksi syventävien opintojen opetusta. Tiedekuntaneuvoston 28.4.2010 tekemällä päätöksellä lukuvuonna 2010-2011 molemmissa oppiaineissa tarjotaan 60 op opinnot (perusopintokokonaisuus 25 op ja aineopintokokonaisuus 35 op). Syventäviä opintoja ei enää tarjota.

Tiedekunnan johtamisen näkökulmasta miellän tiedekunnan kaikki oppiaineet, pääaineet ja sivuaineet, kokonaisuutena. Jos käytäntö tulee osoittamaan, että filosofian ja kulttuurihistorian perus- ja aineopintojen järjestämisen lisäksi opetusresursseja jää käytettäväksi ns. syventäviin opintoihin, valitaan niille tiedekunnan pääaineista sopivimmat "koulutuspoolikumppanit". Oppiaineet voivat luonnollisesti tehdä päätöksen omista näkökulmistaan, mitkä ovat sopivimmat pääainekumppanit. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jonkun tiedekunnan pääaineen / pääaineiden maisteriopintoihin luodaan filosofisesti ja kulttuurihistoriallisesti orientoituvia opintokokonaisuuksia. Näin filosofia ja kulttuurihistoria tulevat toimimaan tiedekunnassa kaikille Lapin yliopiston opiskelijoille tarjottavana omana oppiaineenaan (perus- ja aineopinnot) ja resurssien niin salliessa ne profiloivat jotakin / joitakin tiedekunnan pääaineita oman suuntautumisensa mukaisesti. Itse uskon, että tällä tavalla toimien filosofinen ja kulttuurihistoriallinen osaaminen palvelevat parhaiten Lapin yliopiston opiskelijoita. Uskon, että tämä turvaa parhaiten myös filosofian ja kulttuurihistorian oman tulevaisuuden Lapin yliopistossa. Yhden vakituisen työntekijän oppiaineet ovat yliopistolaitoksen muutoksessa huomattavasti heikommilla kuin toisiin oppiaineisiin kiinteästi verkottuneina.

Ymmärrän hyvin päätöksen herättämän mielenliikutuksen. Se kertoo minulle paljon hyvää opiskelijoiden sitoutumisesta tiedekuntaan ja Lapin yliopistoon. Asiassa on rinnakkain oppiaineen ja tiedekunnan kokonaisuuden näkökulma. Itse ajattelen, että tehdyt päätökset huomioivat molemmat näkökulmat. Näkökulmat ovat sovittavissa yhteen. Molemmat oppiaineet säilyvät itsenäisinä oppiaineina ja samaan aikaan niitä halutaan kehittää osana tiedekunnan pääaineita resurssien niin salliessa. Filosofian ja kulttuurihistorian hautajaisista ei siis todellakaan ole kysymys.

Juha Perttula
dekaani / YTK

Positiivisena mahdollisuutena tiedotteessa on esitetty koulutuspoolit, joilla yli oppiainerajojen voidaan hyödyntää resursseja tehokkaammin. Ajatus on sinänsä hyvä ja kokemuksia Menetelmätieteiden laitoksen informaatioteknologian maisteriohjelmista on usean vuoden ajalta. IT-maisteriohjelma rakentui informaatioteknologian 55 opintoviikon opinnoista ja pääaineen aineopinnoista. Ohjelmaa toteutettiin eri tiedekuntien kanssa. Poolitoiminta vaatii opetushenkilökunnalta joustavaa yhteistyötä sekä halua uhrautua kokonaisuuden hyväksi.

Dekaani Juha Perttula on puun ja kuoren välissä. Hänen asemansa ei ole kadehdittava. Tiedotteen loppukappaleessa tulee esille Perttulan oma sovittelijan asenne ja halu kääntää vaikeudet voitoksi.

Yliopistouudistuksen mainingeissa on hyvä olla vapaa keskusteluyhteisö, jossa voidaan purkaa paineita, kehittää uutta ja rakentaa yhteistyötä. Pohjoinen filosofiyhdistys AGON ry yhdistää filosofian harrastajia tiedekuntarajojen yli fuksista emeritusprofessoriin. AGON tarjoaa foorumin hedelmälliseen keskusteluun.

KULTTUURIHISTORIAN JA FILOSOFIAN SYVENTÄVIÄ OPINTOJA EI SAA LAKKAUTTA

Teksti ja kuvat Paavo Kässi

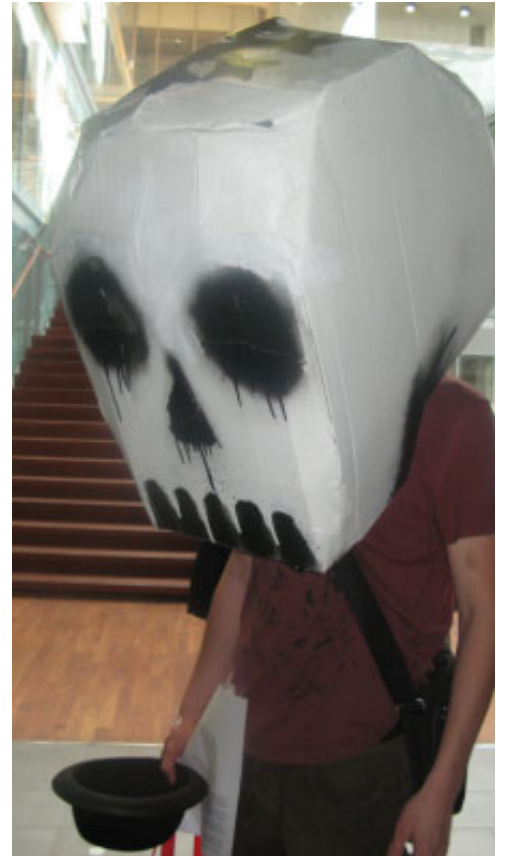
EXTRA PHILOSOPHIAM NULLA SALUS

Kulttuurihistorian ja filosofian syventäviä opintoja ollaan lakkauttamassa. 28. 4. pidetyssä tiedekuntaneuvoston kokouksessa lakkauttamispäätökset nousivat esille ensi vuoden opinto-oppaan hyväksymisen yhteydessä. Kulttuurihistorian syventäviä ehdotettiin yhdistettäväksi osaksi sosiologian oppiainetta. Samanlaista päätöstä suunniteltiin filosofialle. Varsinainen päätös kulttuurihistorian ja filosofian syventävien opintojen lakkauttamisesta tehtiin viime joulukuussa, mutta yleiseen tietoon asia tuli todella vasta muutama muutama viikko sitten, kun aloimme pienellä opiskelijajoukolla kerätä nimiä kulttuurihistorian ja filosofian asemaa puolustavaan adressiin.

Kulttuurihistoria ja filosofia ovat molemmat yleisiä sivuaineekokonaisuuksia. Niiden

opintosisältö palvelee laajasti eri tiedekuntien ja oppiaineiden opiskelijoita. On kummallista, että oppiaineiden koulutustarjonasta saatetaan tehdä ratkaisevia päätöksiä suljettujen ovien takana, vaikka nämä päätökset koskettavat ennen kaikkea meitä opiskelijoita. Ironisesti yhteiskuntatieteiden tiedekunnan kotisivuilla puhutaan hankkeesta hyvinvoivan tiedekunnan saavuttamiseksi, kun samanaikaisesti jatkuvat lakkauttamispäätökset te-

kevät opiskelusta entistä epävarmempaa.

Tätä taustaa vasten keskiviikkona 19. 5. Lapin yliopistolla veisattiin virsiä. Satakunta ihmistä otti osaa hautajaisiin, joissa hautajaisväki sytytti kynttilöitä filosofian, kulttuurihistorian ja tuntemattoman oppiaineen hauta-arkkujen eteen. Paikalla oli paljon opiskelijoita ja henkilökuntaa. Lähes kaikki olivat pukeutuneet mustaan. Mielenilmauksesta mainostaminen kuten koko mielenilmauskin oli toteutettu vapaan luovuuden ja taiteen hengessä. Kah-

dessa päivässä vuorasimme Lapin yliopiston täyteen Kasimir Malevitsin ”Musta neliöllä”, Martin Heideggerin muotokuvalla ja useiden graafikoiden piirtämällä sarjakuvilla. Leviitimme myös kirjoittamiimme aiheeseen liittyviä tankoja ja haikuja. Mielenilmauksessa jaoimme ihmisille kynttilöitä ja ruusuja, joita laskettiin arkkujen eteen. Uudelleensanoitettujen virsien ja puheiden ja ihmisten lähettämien kannanottojen lisäksi esitimme lyhyen performanssin Daniil Harmsin Gogol ja Pushkin – tarinan hengessä. Varadekaani vastaanotti 547 nimeä sisältävän ja kuusi metriä pitkän adressimme, johon olin saanut nimiä puheluiden, sähköpostin, Facebookin ja yhden ihanan postikortin kautta. Paikalle oli kutsuttu Ylen ja Lapin Kansan toimittajia, Uudessa Rovaniemessä asiasta uutisoitiin jo keskiviikkona. Seuraavana päivänä Lapin Kansan etusivulla oli kuva mielenosoituksesta, toisella sivulla oli minun ja Aapo Happonen kirjoittama mielipidekirjoitus ja neljännellä sivulla oli varsinainen uutinen. YleX:llä uutisoitiin Lapin yliopistolla järjestetystä mielenilmauksesta.

Tahallinen tai tahaton salailu ei synnytä yhteisöllisyyttä vaan vastakkainasettelua. Mielenilmauksemme tarkoitus oli toimia niin vapaana keskustelutilaisuutena kuin kannanottona filosofian ja kulttuurihistorian aseman puolustamiseksi. Yhteiskuntatieteiden tiedekunta on opetusministeriön erityistarkkailun kohteena sen tehottomuuden vuoksi: opiskelijat eivät valmistu riittävän nopeasti. Mittaamistapa on harhaanjohtava ja ratkaisukeino väärä. Filosofian opiskelu kehittää analyyttistä ja teoreettista ajattelutapaa, joka on äärimmäisen tärkeää tutkielmien tekemisessä. Sama pätee kulttuurihistoriaan. Tapaan jatkuvasti ihmisiä, jotka aloitettuaan toisen tai molempien sivuaineiden opinnot ovat innostuneet niiden luovuudesta ja vaihtoehtoisesta ajattelutavasta. Julma on se logiikka, jonka seurauksena päädytään lakkauttamaan rakastetuimpia ja hyödyllisimpiä sivuaineita, joita yliopistomme tarjoaa. Yliopiston on tarkoitus synnyttää luovaa ja kriittistä ajattelua, jota ei saisi heikentää oppiainetarjontaa rajoittamalla. Sellainen tuskin nopeuttaisi opiskelijoiden valmistumista. 26. 5. pidetään seuraava tiedekuntaneuvoston kokous. Toivon mukaan mielenilmausta ja luovutettua adressia käsitellään silloin.

Kulttuurihistorian ja filosofian syventäviä opintoja ei saa lakkauttaa!

Paavo Kässi

POHDINTOJA ERÄÄSTÄ FILOSOFISESTA KESKUSTELUSTA

Kati Kanto

Schumpeter ja talaoustieteellinen ihmiskäsitys

Luennoitsija: **Janne Kurtakko**

27.4.2010, Lapin maakuntakirjaston kokoushuone

Järjestäjä: Pohjoinen filosofiyhdistys Agon

Joseph Alois Schumpeter (1883 – 1950) syntyi Tsekissä, silloisessa Itävalta-Unkarissa, Trestissä. Hän opiskeli aluksi Eugen von Böhm Bawerkin johdolla ja valmistui antropologian professoriksi. Schumpeter oli aate- ja yhteiskuntatieteiden taitaja. Hän osasi kuutta eri kieltä. Vuonna 1925 Schumpeter toimi professorina Bonnissa ja vuonna 1933 Havardissa. 1908 ilmestyi hänen teoksensa *Wesen und der Hauptinhalt der Teoretische Nationaleconomic* ja vuonna 1911 teos *Theorie der Wirtschaftlichen Entnidlung*.

Vallalla oli tuolloin darwinistinen ihmiskäsitys. Schumpeter katsoi tieteen olevan käsitteiden kuvaamista. Hän oli sitä mieltä, että tiede on jalostettua maalaisjärkeä ja historia yleistä kuvausta ajasta. Hänen mukaansa historia ja teoria elävät samassa suhteessa: taidehistoria tuijottaa hänen mukaansa taideteoksia, taloustiede puolestaan tutkii esineiden hankintaa. Tästä historian ja tieteen rajauksesta koituu Schumpeterin mukaan ihmisille hyötyä.

Hedonistinen ihmiskäsitys

Schumpeter on sitä mieltä, että historiaa ei saa missään nimessä unohtaa, se on kaiken tieteen perusta. Jos tästä luovutaan, lipsutaan herkästi fiktion puolelle. 1700-luvun lopulla Adam Smith esitti teorian, jonka mukaan ihmiset ovat toimijoita, joita kiinnostavat vain oma etu ja kuluttaminen, oman minän saama nautinto sekä työnteon tuoman tuskan välttäminen. Ihmiset elävät omissa saarekkeissaan, etäällä toisistaan ja pyrkivät vain oman edun tavoitteluun. 1800-luvun lopulla ihminen kuvattiin edelleen laskelmoivana, toisitaan riippumattomina yksilöinä. Tähän ihmiskäsitykseen pohjautuvat myös yritysten palkitsemisjärjestelmät.

Ihmiskunta on aina halunnut kuljettaa mukanaan tavaroita ja tehdä niillä vaihtokauppaa. Markkinoita laajentamalla voitiin saada kahlittua ihmisen oman edun tavoittelu. 1800-luvulla uskottiin tieteen ja teknologian kehitykseen. Schumpeter kehitti ns. metaforan, joka tulisi jokaisessa tieteessä huomata. Kohteella oli kahtalainen kuvaustapa: 1) staattinen kuvaus (esim. biologiassa kysytään, millainen otus koira on) sekä 2) miten markkinat ja toimialat syntyvät ja muuttuvat.

Rutiineihin tottuneet

Schumpeterin mukaan käsityksemme maailmasta on rajallinen, emme laskelmoi, vaan toiminta perustuu rutiineihin. Yksilön ajattelu etsiytyy helposti uusille urille, mutta uusia ajatuksia on vaikea viedä toimintaan. Siihen kykenevät vain harvat. Uusia innovaatioita on vaikea saada läpi juuri rutiineiden vuoksi.

Olemme sosiaalisia eläimiä – eristäminen laumasta merkitsee rangaistusta. Arvostushakuisuus ja häpeän välttäminen ovat ihmisen peruspiirteitä. Muutoksia estävät siis rutiinit sekä taipumuksemme huomioida sosiaalisen rangaistukset. Vain statushakuisuus voi tuoda tähän ongelmaan muutoksen. Jos kaikki pelkäisivät muutosta, mikään ei muuttuisi ja kaikki olisi staattista.

Schumpeter suhtautuu suurella varauksella suuriin sankareihin, sillä hänen mukaansa heidän tekonsa ovat yleensä pitkän ajan tulosta. Hän arvostaa enemmänkin pienempää sankaruutta. Schumpeterin mukaan ajattelijat ja toimijat eivät välttämättä ole sama henkilö.

Johtajat ja entisajan ritarit

Schumpeter on luonut ajatuksia myös johtajuudesta. Hän mukaansa johtajilla on suuri tarve luoda oma valtakuntansa. Tätä hän vertaa aiemman aikakauden ritareihin, jotka loivat omia, pieniä valtakuntiaan. Myös johtajat koettavat luoda tilan, jossa he saavat toisten arvostusta. Schumpeterin mukaan johtajat ovat äärettömän kilpailuhenkisiä, heidän toimintansa taustalla on luomisen ilo, ihmisen taipuus etsiä ongelmia, joita he voivat sitten ratkaista.

Myös perhe, koko kapitalistinen järjestelmä on syntynyt johtajan tarpeesta luoda perheelleen hyvä asema. 1900-lvulla tapahtui murros – yritysjohtajista tuli oman edun tavoittelijoita ja perhe jäi sivuun. Schumpeter ennustikin jo tuolloin, että

Jatkuu >

RELAISMISTA REALISMIIN

MARKKU PAASOSEN RUNOKOKOELMA LIIKKUU TULEVASSA MAAILMASSA

Kati Kanto

Markku Paasonen: Tulevassa maailmassa

Teos, 2010, 70 s.

Kuvitus Elina Merenmies, Graafinen suunnittelu Iira Oivo

ISBN 978-951-851-250-2

Relaismista realismiin - Markku Paasonen runokokoelma liikkuu tulevassa maailmassa

Ensimmäinen ajatus Markku Paasonen viidennen runokokoelman jälkeen on kaksi sanaa: alitajunnan moska. Onko Paasonen ylistetty uusi tyyli tällä kertaa saanut hieman liiankin utopistisia muotoja? Vaikuttaa siltä, että kun runoilijan mielikuvitus on pettänyt, hän on iskenyt tarinansa alkuun jonkun tutun tai sitä muistuttavan runonsäkeen ja lähtenyt siitä kasvattamaan tarinaa alitajuntansa ohjailemana.

Vasta toinen lukukerta nostaa tekstistä esiin jotain kiinniotettavaa, jotain, johon tarttua. "Minä otan multaa suusta työnnän sinun suuhusi sinä otat multaa suusta työnnät minun suuhuni" on varsin viehättävä kuva nykyrakkaudesta, jossa neitokainovieno ei istukaan enää ilokivellä nuuhkimassa tulppaania, vaan syö sen kasvualustaa. Ehkä tässä on takana ekologinen ironia: on käytettävä kaikki eloperäinen hyödyksi. Ei tarvitse odottaa satoa. Tai sitten kaikki kukat ovat jo kuolleet ja multa on jäljellä. Ei sentään, runosta löytyy kohta, jossa: "karhu istuu mättäällä ja ahmii puolukoita". Toivoa siis on.

Paasonen käyttää tekstissään lähestulkoon kaikkia runon keinoja, on toistoa, monimerkityksellisiä sanoja, metaforaa. Personifikaatioissa: "Varis hymyilee ja jänis, risukko hymyää leppien lomasta likaista hymyään" tai: "Hämähäkki on tehnyt pesän vessapperirullaan, sinne se laskee munansa, kirjoitta muistelmiaan, ensi vuonna toiset hämähäkit puhuvat sen saavutuksista." Hän aloittaa runonsa tai satiiriset kertomuksensa aina jollain tutulta kuulostavalla lauseella: "Miten metsä täytyy lahosta ja kuolemasta, miten te jo täytytte, rakas vaahtera -". Intertekstuaalisuutta löytyy myös Raamattuun: "Ei ole vaikea luopua kylkiluista kun niitä ei ole ollutkaan."

Paasonen jokainen lause on tuskaa tästä maailmasta, sen tilasta ja tunnelmista. Kaikki vanhat lyyriset lauseet, jopa nykyrunoilijoiden säkeet on käännetty ylösalaisin. Ne ovat jo mennyttä kamaa, niillä ei ole enää mitään merkitystä. Kuolema tulee, se on väistämättöntä: "Ja kun aalto tulee, sen voima on niin suuri, että se ylittää kaiken, mitä on puhuttu, sitä tuskin huomaa, se tulee mullassa ja ruohon siemenessä -". Viimeisenä on "Pelkkää akustista sadetta, ripaus kattopellin kolinaa, eikä sitten enää mitään."

Onpas sittenkin. Toivo löytyy useastakin kohdasta: "Tulevassa maailmassa kaikki on kuin nyt, tämä liiteri on juuri tässä, vähän vinomassa ehkä, tämä sieni kasvaa tässä, tämä horsma." Tulevaa maailmaa ei siis ole, se on vain pelkkä pluffi, keino, jolla ihmiset saadaan pelkäämään. Paasonen teos onkin ambivalentti yritys nostaa päätään pelkotiloja varten, silti se kuitenkin ampuu alas kaikki suhdanteet ja epäsuhdanteet. Sen jälkilöylyssä on hyvä huurutella laseja ja antaa uusien ajatusten ja tuoksujen tulla. Miksi meidän pitäisi siis ilmestyä tänne muotirunoilijan ruusunpunaisissa pöksyissä ja pieni karvahattu päässä, kun "Vakaa mielipiteeni on, että kallista aikaa ei kannata tuhlaa tarinointiin. Me olemme tulleet kanan suolesta, tai sian, hevonen on liian ylväs meille, me emme kelpaa koiran pötsiin, kohdusta puhumattakaan."

Markku Paasonen viides runokokoelma sanoo, että lue minut, niin tiedät, mitä tarkoittaa ankeus. Vai onko kyse sittenkin relaismista, uudesta taidesuunnasta, jonka mukaan meidän tulisi edes vähän relata ja miettiä, miten tämän maapallon kanssa elämme, jotta se säilyisi edes nykyisenlaisena ekosysteeminä. Vai onko sittenkin kyse vain puhtaasti tutusta ja turvallisesta realismista? Sen jokaisen lukija ratkaiskoon itse.

perheet tulevat pienenemään. Hän sovelsi ihmiskuvaan ihmisen kykyä ymmärtää ja tuntea empatiaa. Peruskysymykset olivat, millaisia me ihmiset olemme ja millaisia me voisimme olla.

Loppupohdinta

Schumpeterin ajatukset uusien innovaatioiden ja ajatusten läpiviemiseksi ovat varmasti totta. Myös taiteilijat ovat saaneet kokea tämän muutosvastarinnan. Sen ovat saaneet tuta etenkin suurten aikakausien jälkeen murrosvaiheessa eläneet taiteilijat. Myös kirjallisuuden puolella tästä on hyviä esimerkkejä, tunnetuimpia heistä varmasti kansalliskirjailijamme Aleksis Kivi, joka sekoitti runebergiläiseen romantiikkaan vahvaa, realistista kansankuvausta. Myös maalaustaiteessa tämä on näkynyt esimerkiksi impressionismin tullessa, samoin realismin läpimurrossa romantiikan jälkeen. On tarvittu todella taitavia tekijöitä, joilla on ollut vahva usko ja luottamus omaan tekemiseensä.

Schumpeterin ajatukset ovat osuneet oikeaan myös perheeseen pienentymisen suhteen. Myös itsekkyyden ja oman edun tavoittelun on katsottu lisääntyneen, samoin johtajuus nähdään usein lähes psykopaattisena työnä, jossa empatialla ja tunteilla ei ole paljoakaan sijaa.

Taiteilijat pyrkivät purkamaan ihmisten rutiineita. Onneksi, sillä sen ansiosta meillä on niin monipuolinen ja vaiherikas taidehistoria, jota tutkia – pyramideista ja luolamaalauksista modernin ja abstraktiin taiteeseen saakka.

MEÄNMAAN FILOSOFII (1)

Bengt Pohjanen
Kuva: www.sirillus.se

Meänmaan aatos, filosofii, eroaakos se ruottalaisesta ja eteläsuomalaisesta aatoksesta? Jos, niin milläs mallila ja mitäs se aatos oon, jos sitä oon olemassa? Oonkos kaikila kansoila ja heimoila oma aatos? Pyhä Kirja muistaaksheni väittää, ette Luoja oon kaikile kansoile antanu aikansa ja rajansa, joitten sisälä het saattava hapuila löytääksheen Jumalan. Tätä mie olen jonku aikaa hunteerannu ja nyt mie meinaan tästä jotaki kirjoittaa.

Saksalainen filosohvi, Hegeli, (1770-1831) selitti aatoksellisen herräämisen sillä lailla, ette ihmisen tietosuus aika ajoittain joutuu eppäilevien ja ahistavien tuntheitten ja aatosten valthaan. Tämmönen yhtäkkiäinen tietämättömyys ja ahistus saattaa astua heimon eli kansan suoja-muurien sisäle. Net nostava joitaki heimon ihmisiä arkipäivän ja turhuuksien yläpuolele, jolla mailma näyttää käsittämättömältä jopa järjellisennä prupleeminna. Net ei ennä käsitä mailmaa, ei ommaa heimoa eikä ihmisiä, jotka ei näytä perustavan misthään muusta ko syömisestä ja pinnalisista menoista. Heimon johtajat ei aattele itte, net tunteva rauhattomuuen netki ja satsaava ”panem et circenses-projekthiin” (pinnalisia hupia ja hauskaa jolotusta). Mutta samala heimon filosofii, aatos alkaa synthyyn niitten kautta, jotka ei tähhään leikkiin lähe.

Tästä syystä jokhaisella aatoksella ja filosofiilä oon oma aikansa ja oma kautensa. Mikhään aatos ei ole koko mailmaa peittävä. Jokhaisella heimola ja kansala oon oma filosofii, oma aatos. Kaikila heimoila oon oma aatoksellinen herrääminen, jota useasti eeltää pitempi eli lyhempi hankala kausi, jota joku freistaa-va käsittää ja ymmärtää. Sillä laila heimo aina ottaa ensi askelheen uutta elämisen mallia kohi.

Meänmaan historiassa oon tietenki ollu usseita tämmösiä taittoja, jotka oon hajottanheet vanhaan aatoksen ja luohneet uutta – melkein aina vanhaan pohjalta. Heimon biolooginen muisti oon pitkä. Sorto saattaa kestää satoja vuosia, mutta varsin ko sortokausi oon siutti, sorretut tansaava vanhoja sorron aikana kieleettyjä tansia. Kieli, jota sorrethiin, ei olekhaan kuolu, se oon ollu heimon bioloogisen muistin jään alla ja varsin ko vaphauen aurinko lämmittää se nousee ko Fenix-lintu ja laulaa vanhoja lauluja, joita äsken ei kukhaan muistanu, joita ei luultu olevan kenheen muistissa.

Meänmaa oon kymmeniä tuhansia vuosia ollu hiljasuuen maa. Tuuli oon kuulunu, jos joku oon ollu kuuntelemassa. Jäät oon lähtenheet paukkuen. Sae oon kropissu suojakatole, tulipalot joskus tohisheet, sammunheet ja kräpisheet. Väylän rannassa oon syntynheet ensimmäiset meänkielen ikivanhaat sanat, kuten ”kala”, ja ”vene”. Net oon kolmisen tuhatta vuotta vanhaat. Kerran mie kohtasin heimosisaren kaukaa Sipirjan maasta, olisko ollu Marista eli Komista. Sillä oli sana ”ma” (maha), mutta se tarkotti sillä sölkää, muuten sama sana.

Näitten tuhansien vuosien hiljasissa oloissa oon kans ollu heimon kriisiä. Oon ollu ”globaalista” lämpenemistä ja jääkautta. Net oon nostanheet ihmiset jokapäiväsestä elämästä uutheen tietosuutheen: ”Täältä oon lähettävä!” Lähtemisen aatos oon perusaatos täälä. Se oon jatkunu näihiin päihviin saakka. Lähteminen oon hankalaa. Lähtemisessä vikkaa. Nämät sanonat paljastavva meile syviä aatoksellisia juuria. Samoten oon matkan metafoora (kielikuva). Ennen neoliittistä aikaa (10 000 vuotta aikaa) miehet olit matkala. Siihen aikaan vaimot asetuit paikoile ja aloit hommaahmaan miehile töitä kotona. Alethiin kylvää, alettiin piiaan lyppshään poroa ja pithään koiraa. Miehet jou’uit heithään kulkemisen, mutta kulkemisen ja matkan aatos ei siihen loppunu. Vieläki meän rakhaimat laulut oon ”matkamiehen laulut”. Ei tartte kauon kuunela meänmaalaisia ennen ko ”reisu” ja ”matka” alkava olheen keskheisä aatoksia. Meitä oon aina vaivanu reisufeeperi.

Meänmaan yks ommiimista aatoksista oon reisun filosofii. Täältä oon aina lähetty, muuala oltu ja jos-taki tultu.

Päivän Pänktti: ”Ei Meänmaassa saata eksyä, aina sitä johonki tullee!”

Var är alla ärans män?

Vad är det för fel i den finska politiken? Vi röstar hela tiden mindre i det här landet. I Sverige orkar man fortfarande gå till urnorna, i Finland minskar valdeltagandet och går snart under sextio procent.

Politikerna tycker att felet ligger i medborgarnas aktivitet. Jag tror att felet ligger i politikerna själva. Jag har alltid röstat. Jag har alltid tyckt att röstandet är inte någon plikt, det är en rättighet som ger mig också rätten att kritisera makthavarna.

Nu har jag för första gången i mitt liv börjat överväga att sluta med hela röstandet. Orsaken är de finska politikernas övermod. O, hur glad kan du vara, du SFP med dina skattkistor, du behöver inte kräva pengar av fattiga sjukvårdsdistrikt för ditt valarbete...

I Kekkosllovakien 1956-1981 var det självklart att vi inte hade någon demokrati. Man resonerade att halvdiktaturen var ett måste, annars skulle ryssen ha kommit över gränsen. I Koivistorepubliken hade vi inte ett val: alla beslut gjordes hemligt. Med samma linje fortsatte Esko Aho, som visade att vägen var öppen för alla partibroilar att gå. Kvack kvack, sade de och började vanka mot makten.

Bland de nya män som gick till politiken direkt från skolbänken var också Matti Vanhanen, en politisk broiler i högsta klass. Han har aldrig gjort något hederligt arbete, om man inte räknar med uppgiften att vara redaktör till en gratis lokalavis av minsta storlek.

Där emellan dystra Aho-lågkonjunkturtider och Vanhanendemokrati hade vi en övermodig Lipponenregim, som ägnade sig att skälla på journalister och minska mentalvårdstjänster. Politikerna behöver ju inte hjärnskrynklare...

Vad är gemensamt i alla dessa politiker? Alla de föraktar folket, tycker att medborgarna är inte mogna att diskutera beslutfattandet i samhället. Alltid när man kräver diskussion börjar Vanhanen skrika att arbetsgrupper och komiter behöver arbetsro. Det tycks vara bara i Finland och Ryssland där diskussionen är farlig för beslutfattandet.

Man borde kunna lite respektera de folkvalda. Men sådant händer inte mera i det här landet, ärans män rider mot solnedgången bara i filmer. De senaste sexton månader har varit en otrolig pina för den finska demokratin.

Allt började när centerns gruppleddare Timo Kalli sade, att han har brutit mot valfinansieringslagen eftersom Finlands lag känner inte några sanktioner mot ett sådant brott. En bra orsak för en lagstiftare att bryta mot lagen. Vad måste en sådan person göra i England? Avgå omedelbart!

Situationen blev värre när det kom upp att statsministern hade ett minne som går att jämföra med hönans. För finska politiker räcker det inte att folk tror att de ljuger. Politikerna kräver att man har bevis för det. Folket skall bevisa exakt allt. Annars inbillar sig politikerna att de är fortfarande ärliga människor.

Måste vi bevisa att ledande politiker är oärliga? Fast alla tycker att de har missat folkets förtroende? Så går det i Vanhaslovakiens Folkrepublik, där man tänker att folket är en gummistämpel, som håller käften såtillvida stämpeln har en käft.

Hur långt tillbaka i historien måste man krypa för att kunna hitta sådana värden som heder, ära och respekt? I stället för att avgå talar statsministern om olika bredhögar och deras egenskaper. Han vill inte dra stiftelsehärvan inför domstol, fast han går gärna till rätten mot någon stackars ensamförsörjare. Det kränker ju inte statsministerns privatliv att han själv surfar i internet för att hitta brudar.

Vad gör centerpartiet i den här historiska situationen? Det suckar och önskar arbetsro för Vanhanen. Jag misstänker att agrarpartiets andliga fader Santeri Alkio är inte bara orolig i sin grav; han måste dansa break dance i dessa omständigheter.

I en gammal valaffisch var Bibeln och lagboken Agrarpartiets stöttepelare.

REETORIN KUULUSTELU

TENTISSÄ SALLA-MARI UURTAMO

1) Salla-Mari Uurtamo 15v. Olet tähän mennessä nuorin Reetorin kuulusteltava - jännittääkö?

V) eipä kai :P

2) Otetaanpa sitten tällainen kepeä kysymys: Mikä nyt on arvokasta elämässäsi?

V) perhe, kaverit ja tuleva päättötodistus...

3) Mitä luulet pitäväsi arvossa vanhana?

V) vanhana?! se riippuu täysin siitä minkä ikäisenä jos vaikka keski-ikäisenä luulen että oma perhe...

4) Mikä on tähän mennessä paras tekosi ja miksi?

V) jaa-a... ehkä kaikki ne kerrat jolloin olen hoitanut toisten lapsia... en mie tiä !?!

5) Kerro hieman luontosuhteestasi.

V) jaa-a... en heittele kaiken maailman roskia ja vähän mietin muutenki miten tätä ilmaston muutosta vois välttää...

6) Entäpä näkemyksesi toisista kulttuureista?

V) no mitäs niistä... siinä olkoon minun puolesta millasia haluaa... tavallisia ihmisiä sielä kuitenkin elää ...

7) Voisitko kuvitella asuvasi jossakin muualla kuin Suomessa?

V) een... ei muussa maissa mitään vikaa ole suomi on vain paras ;)

8) Onko Facebookissa elämä?

V) ei...

9) Kumpi teistä vastasi?

V) mie :P

Nimettömänä pysyttelevä herrasmies ja Salla-Mari

KIRJAESITTELYJÄ

Niilo Nikkonen

Koskinen Ismo & Palomäki Jari (toim.)

Raili Kaupin kirjoitukset 4

Logiikka, käsiteteoria

Kustantaja: Tampere University Press. TUP, 2010, 260 s.

ISBN: 978-951-44-7986-1

Teos antaa kuvan Raili Kaupin (1920 - 1995) tieteellisen työn kansainvälisesti arvostetuimman alueen kehitymisestä useiden huomattavien artikkeleiden kautta. Tekstit edustavat varsin pitkää aikajännettä, vuodesta 1953 aina vuoteen 1990 asti.

Kirjan artikkelit on ryhmitelty kolmeen perusosaan: 1. Logiikka, 2. Leibnizin logiikka ja 3. Intensionaalinen logiikka. Teoksen toimittajat mainitsevat erityisesti Leibniz-artikkelit oivallisena apuna Raili Kaupin pääteoksiin tutustuttaessa - jopa saksaa taitamatonkin saa selon niistä. Sisällön kolmas osa jakaantuu viiteen alaotsakkeeseen: 1. Intensionaalisen logiikan perusteista, 2. Muutos, 3. Arvot, 4. Kieli ja 5. Varia.

Leibnizin logiikkaa käsittelevien artikkeleiden ohella kokoelman parasta antia ovat mielestäni kielen ilmausten loogisuutta, symboleja ja ontologiaa käsittelevät tekstit.

Jäämme odottamaan toiveikkaina saadaanko Raili Kaupin kirjoituksia -sarjaan rahoitusta hänen pääteostensa suomentamiseen.

